

**การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม:
กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา**

นางน้ำฝน รัชฎานุกูล

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช**

พ.ศ. 2552

**Utilization on the Right of People's Participation in Environmental
Management: A Case Study on Waste Disposal of
Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality**

Mrs. Namphon Rassadanukul

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government**

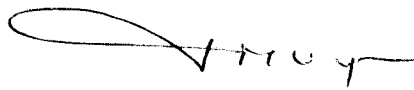
School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2009

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
สิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนคร
พระนครศรีอยุธยา
ชื่อและนามสกุล นางน้ำฝน รัชฎานุกูล
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

วันที่ 7 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2553.....

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม
กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
ผู้ศึกษา น้ำฝน รัชฎานุกูล **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2) ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานชุมชน รองประธานชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ (1) การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พบว่า การได้รับข่าวสารการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก แต่สำหรับการร่วมวางแผนควบคุม และจัดการขยะมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการหรือกำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย (2) ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วม พบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณ พฤติกรรมของประชาชนในชุมชน ได้แก่ ทั้งขยะไม่ถูกที่ ไม่ถูกเวลา และไม่ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานที่กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมต้องให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดการขยะและให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ชุมชนได้รับรู้ด้านสุขอนามัย จัดให้มีการฝึกอบรมปฏิบัติ ประเมินและติดตามผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การใช้สิทธิ การมีส่วนร่วม การจัดการขยะ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาจัดการขยะของเทศบาลนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสนับสนุนอย่างดีจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน นับตั้งแต่ รศ.ดร.นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ นักวิจัยร่วมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ได้กรุณาสละเวลาในการนำวิจัยและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ รวมทั้งด้วยความกรุณาจากผู้เกี่ยวข้องอีกหลายท่าน อาทิ ประธานชุมชน รองประธานชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และสมาชิกชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีได้ระบุนาม ผู้เข้าร่วมกระบวนการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ให้แนวคิดและรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในทางเทคนิค สังคม และการเงิน ตลอดจนรายละเอียดแผนงานพัฒนาต่างๆ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการจัดทำรายงานการวิจัย และท้ายที่สุดนางวิไลรัตน์ เชื้อชวชาญ นางสาวนริรัตน์ เต่าทอง นางสาวปารวีร์ บุญบาศรี และนายสทวัฒน์ มลประเสริฐ ที่ได้จัดพิมพ์ร่วมค้นคว้าข้อมูลอ้างอิง และตรวจสอบรายงานดังที่ปรากฏนี้

ดิฉันขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อบุคคลทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคุณประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากเอกสารวิชาการส่วนบุคคลฉบับนี้ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมจะอำนวยพรเป็นคุณความดีส่งเสริมให้ผู้สนับสนุนทุกท่านมีความสำเร็จความก้าวหน้าต่อไป และท้ายที่สุดนี้ขอระลึกถึงด้วยความอาลัยต่อความดีงามของอดีตผู้ว่าการ การประปาส่วนภูมิภาค และกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ดร.วันชัย ภูประเสริฐ ที่ได้มีโอกาสร่วมทำงานโดยยึดมั่นในอุดมการณ์การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิตการทำงานของดิฉันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

น้ำฝน รัชฎานุกูล

พฤศจิกายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	6
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	16
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง	27
ข้อมูลการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชน	30
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	42
วิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการศึกษา	50
อภิปรายผลการศึกษา	54
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	60
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	66
ก แบบสัมภาษณ์	68
ข ภาพแสดงสถานที่พักขยะของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา.....	74
ค ภาพแสดงกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา.....	77
ง ภาพแสดงกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา...	79
จ ภาพแสดงกิจกรรมการศึกษาดูงานของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา.....	81
ประวัติผู้ศึกษา	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	เพศของกลุ่มตัวอย่าง 27
ตารางที่ 4.2	อายุของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง 28
ตารางที่ 4.3	ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่าง 28
ตารางที่ 4.4	อาชีพหลักของประชากรกลุ่มตัวอย่าง 29
ตารางที่ 4.5	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ 29
ตารางที่ 4.6	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม 42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มุ่งเน้นสาระสำคัญในการคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยาย สิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ ลดการผูกขาดอำนาจของรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน และส่งเสริม การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลและในฐานะกลุ่ม หรือชุมชนโดยมีบทบัญญัติในส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 ที่รับรอง สิทธิและส่งเสริมสนับสนุนให้คนและชุมชนมีบทบาทและความสามารถ ที่จะมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจ ทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รวมทั้งการกระจายอำนาจ และการจัดตั้งองค์กรใหม่เพื่อเสริมสร้างอำนาจของคนและชุมชน อาจกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เป็นกรอบกฎหมายสูงสุดที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนใน 3 ด้านสำคัญคือ (วุฒิสภา ตันไชย: 2550, 19)

1) การให้ความสำคัญแก่แนวความคิด “ชุมชน” การดำรงอยู่และความเป็นตัวตนของชุมชน การมีพื้นที่ทางการเมืองของชุมชนหรือประชาสังคมหรือสภาพแวดล้อม โดยรับรองสิทธิของชุมชนไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ สิทธิของชุมชนในการปฏิบัติตามจารีตประเพณีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สิทธิในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิทธิในสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่ง

3) กระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นทำการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของคนในท้องถิ่น

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีการขยายพื้นที่ด้านอุตสาหกรรมทำให้มี ประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานในจังหวัดนี้ โดยมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมถึง 1,458 แห่ง (กรมโรงงาน อุตสาหกรรม, 2548:28 <http://www.diw.go.th>) ด้วยเหตุนี้ ทำให้มีประชาชนจากพื้นที่อื่นย้ายเข้ามาทำงานในจังหวัด นี้มากขึ้น โดยเฉพาะในอำเภอพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดของจังหวัด ผล ทางลบที่มีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่องได้แก่ ปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพ อาชญากรรม ที่พบในหน้าหนึ่งของ หนังสือพิมพ์เสมอ และโดยเฉพาะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ ปัญหามลพิษทางน้ำ และปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยที่ เพิ่มขึ้นอย่างสูงเช่นอย่างต่อเนื่อง(นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ, 2551:1)

ปริมาณขยะมูลฝอยในจังหวัดนี้มี 542 ตัน/วัน สำหรับในพื้นที่เทศบาลจะมีปริมาณขยะมูลฝอย ประมาณ 252 ตัน/วัน และจากพื้นที่อื่นๆ อีกประมาณ 290 ตัน/วัน ปริมาณการผลิตขยะเฉลี่ยของประชาชนใน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่ากับ 0.7 กก./คน/วัน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถเก็บขนได้วันละ 229 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 91 โดยมีขยะมูลฝอย ตกค้างประมาณ 23 ตัน/วัน เทศบาลที่มีปริมาณขยะมูลฝอยมากที่สุดคือเทศบาลนครนครศรีอยุธยาประมาณ 140 ตัน/วัน รองลงมาคือเทศบาลตำบลพระอินทราชา ประมาณ 46 ตัน/วัน จากข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าทุกอำเภอเริ่มมีปัญหารื่องของสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องขยะมูลฝอย น้ำเสีย เช่น อำเภอนครหลวง และอำเภอเสนา เป็นต้น ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกับอำเภอพระนครศรีอยุธยา และมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากตั้งในพื้นที่ดังกล่าว และสาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งคือ การขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการปัญหาดังกล่าว แม้ว่าเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จะมีนโยบายให้หน่วยงานบางหน่วย เช่น ชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบและโรงเรียนในสังกัดเร่งดำเนินโครงการธนาคารขยะ แต่ภาพรวมพบว่าหลายพื้นที่ ยังขาดการสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ทั้งที่เป็นการคัดแยกขยะหรือลดปริมาณขยะทำให้กองขยะซึ่งทับถมดินอย่างไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลสูงขึ้นมากกว่าเดิม จนเห็นได้ชัดเจนจากถนนสายอยุธยา - ปทุมธานีและมีการร้องเรียนเรื่องปัญหามลพิษจากพื้นที่กำจัดขยะดังกล่าว และจากการศึกษาของหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมคาดว่าปริมาณ ขยะมูลฝอยในปี พ.ศ. 2554 ในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยาจะเพิ่มจาก 140 ตัน/วัน เป็น 254.1 ตัน/วัน และหากไม่มีการดำเนินการอย่างใด จะส่งผลให้สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มรดกโลกได้รับผลเสียรุนแรงมากขึ้น ซึ่งปัญหานี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สรุปร่วมกันว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้มากขึ้น (นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ, 2551:1-5,86; สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา,2551:5)

กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดเป็นนโยบายบ้างแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าไม่มีผลทางรูปธรรมที่ชี้ว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหากได้มีการศึกษาถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยเฉพาะในประเด็นขยะมูลฝอยในเทศบาลนครนครศรีอยุธยาที่เกี่ยวข้องกับ กลิ่นเหม็นรบกวน น้ำเสียจากขยะ มลพิษทางอากาศจากการเผาขยะติดเชื้อ ขยะตกหล่นตามเส้นทางการขนถ่าย ของรถเก็บขนขยะ เป็นต้น โดยกลุ่มเป้าหมายคือผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ว่ากลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีส่วนร่วมตามสิทธิที่ตนเองมีหรือไม่อย่างไร และเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลที่สามารถผลักดันให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณาแก้ไขการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามสิทธิที่เหมาะสม เช่น การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

ซึ่งนำไปสู่การได้รับสิทธิในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีพของประชาชน ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

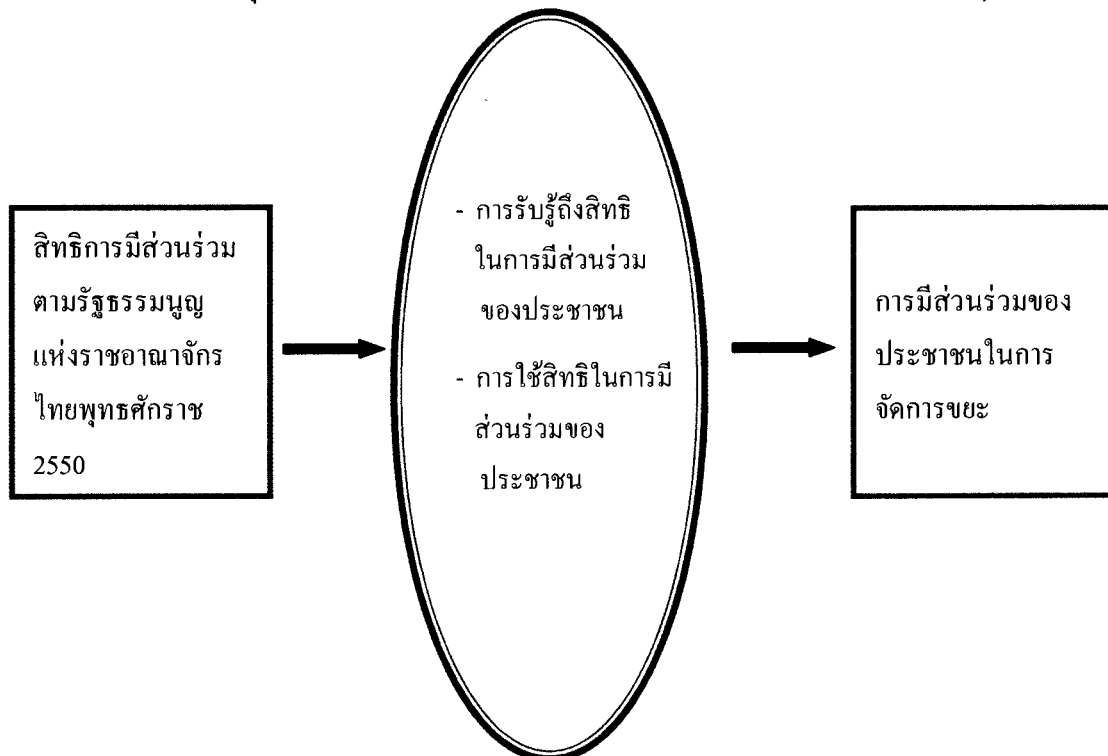
2.1 เพื่อศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : กรณีศึกษากรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร มุ่งศึกษาประชาชนที่อาศัยบริเวณรอบเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษาศูนย์การจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดความหมายและขอบเขตของคำต่างๆ เฉพาะที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

5.1 การจัดการขยะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง โครงการของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ดำเนินการเพื่อควบคุม กำจัด จัดการ ของเสียไม่ให้เกิดมลพิษที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในงานวิจัยนี้จะศึกษาการจัดการขยะเฉพาะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์ การจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

5.2 สิทธิ เกี่ยวกับการจัดการขยะ หมายถึง สิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการจัดการขยะของเทศบาลหรือโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน กล่าวคือ “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผล จากราชการส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินการหรือกิจการใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว” ซึ่งถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ

5.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทกระทำการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ในลักษณะของการร่วมรับข่าวสาร ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผล รวมทั้งร่วมปรับปรุงแก้ไข โดยสามารถใช้ศักยภาพของตนเองและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีพและต่อสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะมีหลายรูปแบบและหลายลักษณะขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนและตามศักยภาพของชุมชน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 ในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่อาศัยบริเวณรอบพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ในการจัดการขยะของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6.3 ทำให้สามารถเสนอแนะเชิงนโยบายต่อเทศบาลนครศรีอยุธยา รวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและทบทวนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อประกอบการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550
3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการส่งเสริมให้คนเข้ามามีบทบาท ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาที่สมาชิกมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมกลุ่ม โดยอาจจะเกี่ยวข้องในลักษณะของการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

องค์กรสหประชาชาติ (United Nation) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการกระทำ และเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่างๆ คือ เป็นการกระทำโดยสมัครใจ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทางสังคมและการจัดการทรัพยากร

วิลเลียม ดับบลิว รีคเตอร์ (Reeder 1974:39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับกลุ่ม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2522:8-9) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีโอกาสในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง

นิรันดร์ จงวุฒเวศย์ (2527:183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็น การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทำให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527:18) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเองและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ปรารถนาหรือตั้งไว้ ทั้งนี้ ต้องมิใช่เป็นการกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอก”

จำนง ไพโรจน์ (2533:21) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ประชาชนได้แสดงออกทางพฤติกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งเริ่มจากที่ประชาชนเข้าใจสภาพที่แท้จริงของชุมชน และเห็นช่องทางที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ เมื่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ก็จะแสดงออกทางพฤติกรรมร่วมกันในลักษณะต่างๆ กัน เช่น ร่วมกันคิดแก้ปัญหา หาทางเลือกในการแก้ปัญหา และตัดสินใจดำเนินการตามวิธีทางประชาธิปไตย เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกัน

เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ (2543:17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชน ซึ่งประกอบด้วยบุคคล กลุ่ม และองค์กร ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น ชี้ประเด็นปัญหา การตัดสินใจ กำหนดนโยบาย การวางแผน การได้รับประโยชน์ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ การติดตามประเมินผล และแก้ไขปัญหาอุปสรรค ดังนั้น การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคลและองค์กรหลายประเภท เพื่อให้เกิดความสามานไมตรี

จากความหมายของการมีส่วนร่วมซึ่งนักวิชาการต่างๆ ได้ให้ไว้ จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทกระทำการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมปรับปรุงแก้ไข โดยสามารถใช้ศักยภาพของตนเอง และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีพและต่อสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะมีหลายรูปแบบและหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชนและตามศักยภาพของชุมชน

1.2 รูปแบบการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟโฮฟฟ์ (Conen and Uphoff 1980:219-222) แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

(3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ไพรัช เตชะรินทร์ (2527:6-7) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ว่าประกอบด้วย

(1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงลดจนความต้องการของชุมชน

(2) ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเงื่อนไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

(3) ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ปัญหา ตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน

United Nations, Department of International Economic and Social Affairs (1998 อ้างถึงใน ประเสริฐ หิมิตปน 2542) ได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วม คือ

(1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นไปโดยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวเอง เพื่อแก้ปัญหาของตนเองโดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก

(2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล

(3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coerced) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินตามนโยบายของรัฐ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลในทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาว และมักมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

1.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญมาก ที่จะทำให้งิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมไว้ คือ

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532:35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

(1) การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนได้

(2) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการ (Mean) ที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่างๆ ให้กับประชาชนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติเองได้อย่างถูกต้อง

(3) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมพลังความคิด พลังกาย พลังใจ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

(4) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ (Decentralization)

(5) การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคมและการเมือง (Social-Political Philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล

กรมการปกครอง (ม.ป.ป. อ้างถึงใน กมลศักดิ์ ธรรมวาท 2545:32) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการของรัฐว่า

(1) จะช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

(2) ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน และรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น

(3) การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

(4) โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น เพราะมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอย่างถูกวิธี

(5) จะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ คือ เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการจัดการที่ดี ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ และจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.4 ระดับของการมีส่วนร่วม

นรินทร์ชัย (2546:22) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ

(1) ร่วมค้นหาปัญหาของตนว่าสิ่งใดเป็นรากเหง้าปัญหา

(2) ร่วมคิดค้นการจัดลำดับปัญหาและวางแผนแก้ไข หาทางเลือกที่

เหมาะสม ร่วมพัฒนาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ ร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ และ

(3) ร่วมติดตามดำเนินการและรับผลประโยชน์หรือร่วมเสียประโยชน์จาก

การดำเนินการ

Kasperson and Breitbank (2518:49) ได้เสนอมาตรวัดระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(1) พิจารณาจากการกระทำของแต่ละบุคคล มิได้เป็นการกระทำโดยกลุ่ม ซึ่งอาจจะทำให้การวิเคราะห์หรือได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เพราะการแสดงออกของแต่ละบุคคลในการมีส่วนร่วมนั้น จะเห็นได้ถึง ค่านิยม ความรับรู้และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

(2) พิจารณาจากความถี่หรือความหนาแน่นของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการร่วมกระทำที่บ่อยครั้ง มีระยะเวลาของการกระทำกิจกรรมที่ยาวนานหรือมีความผูกพัน และมีแรงจูงใจในการกระทำ

(3) พิจารณาจากคุณภาพของการเข้าร่วม ซึ่งพิจารณาจากผลและผลกระทบของการกระทำ เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถ ความคิดเห็นของผู้อื่นและมีการประเมินผล

Chapin (2520:5,6) ได้เสนอมาตรวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคม โดยกำหนดระดับความสำคัญของการมีส่วนร่วมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การของชุมชน ดังนี้

(1) มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของส่วนรวม และการเข้าประชุม เสนอแนะต่าง ๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม

(2) การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ได้แก่ การอุทิศเงิน เวลาให้แก่ส่วนรวม

(3) การเข้าเป็นสมาชิกและกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยการสมัครเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการของชุมชน และ

(4) การเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

เมื่อวันอาทิตย์ที่ 19 สิงหาคม 2550 ประเทศไทยได้จัดให้มีการออกเสียงลงประชามติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ฉบับปี พ.ศ. 2550 และปัจจุบันนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับประจำปีพุทธศักราช 2550 ได้มีผลบังคับใช้ให้เป็นกรอบกติกาของบ้านเมืองไปเรียบร้อยแล้ว สารสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่น คือ หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน มาตราที่ 66 และ 67 ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

2.1 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษา และประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการ ส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้สนับสนุนให้ชาวไทยมีอิสระในการบริหารงานชุมชนของตนเอง และให้สิทธิและอำนาจหน้าที่แก่ชุมชนและท้องถิ่นมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ชุมชนและท้องถิ่น มีภารกิจหน้าที่ในหลายประการเพื่อทำหน้าที่บริการสมาชิกชุมชน และการบริหารชุมชนและท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องทำหน้าที่ในการบริหารงานของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งการบริหารชุมชน สิ่งที่สำคัญคือจะต้องมีการวางแผนชุมชนและท้องถิ่น เป็นกระบวนการกำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เพื่อจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีเป้าหมายในการบริหารชุมชนและท้องถิ่น คือ จะต้องทำให้ชุมชนและท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ (Self - Management) และปัจจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและไปสู่เป้าหมายได้ ซึ่งมีอยู่หลายปัจจัย เช่น โครงสร้างอำนาจของชุมชนและท้องถิ่น ความเป็นชุมชนและความเป็นประชาสังคม การมีผู้นำชุมชนเข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น การบริหารจัดการชุมชนและท้องถิ่นที่ดี เป็นต้น

ความหมายของคำว่า “ชุมชน” และ “ท้องถิ่น”

1. ชุมชน ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง หมู่ชนที่รวมกันอยู่หนาแน่น หมู่ชนที่มารวมกันมากๆ และชุมชนตามความหมายของนักวิชาการ หลากๆท่านสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ชุมชนต้องเกิดจากการรวมตัวกันของบุคคลต่างๆ จำนวนหนึ่ง
- 1.2 บุคคลต่างๆที่อาศัยอยู่ร่วมกันจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจนเกิดเป็นลักษณะร่วม
- 1.3 ลักษณะร่วมดังกล่าว อาจสะท้อนออกมาในรูป ความสนใจ ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น
- 1.4 สมาชิกในชุมชนต้องมีความตระหนักในการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน
- 1.5 มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น สร้างความอบอุ่นปลอดภัย เป็นต้น

2. ท้องถิ่น (Local) ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น หรือพื้นที่ภายในเขตการปกครองของราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

และท้องถิ่นตามความหมายของคนทั่วไป หมายถึง พื้นที่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง โดยเฉพาะ ที่มีการจัดโครงสร้างระบบการปกครองอย่างเป็นทางการ ได้แก่ หน่วยการปกครองท้องถิ่นต่างๆ หรือพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชน ซึ่งสะท้อนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 ท้องถิ่นในลักษณะของพื้นที่ชุมชน ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนบนพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

2.2 ผลพวงจากความสัมพันธ์ดังกล่าว ทำให้มีความจำเป็นต้องมีระบบการปกครองเพื่อจัดระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน

2.3 ความแตกต่างระหว่างท้องถิ่นกับชุมชน คือ

- ชุมชน เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ให้มีความสำคัญกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี การดำเนินชีวิตประจำวัน และการมีอำนาจด้วยตัวเอง
- ท้องถิ่น เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ให้มีความสำคัญกับการปกครอง และการได้รับอำนาจจากรัฐ

ความสำคัญของ “ชุมชน” และ “ท้องถิ่น”

ชุมชน และท้องถิ่น เป็นหน่วยทางสังคม (อย่างเป็นทางการ) ที่เล็กที่สุด เช่น หมู่บ้าน ตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล หน้าที่ของชุมชนและท้องถิ่น จึงมีลักษณะคล้ายครอบครัว คือ มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกในชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งเปรียบเสมือนกลไกที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคม และสรุปได้ว่าชุมชนและท้องถิ่นมีความสำคัญ 5 ประการ คือ

1. เป็นกลไกขัดเกลาทางสังคมและดำรงสถาบันครอบครัว
2. เป็นเครื่องมือสะท้อนความคิดเห็นของประชาชน
3. เป็นเครื่องมือรวมผลประโยชน์และความต้องการของคนในสังคมให้เป็น

หมวดหมู่

4. เป็นหน่วยพื้นฐานทางสังคมในการบรรเทาความเดือดร้อนของคนในสังคม
5. เป็นสถาบันในการฝึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชน

2.2 บทสรุปและวิจารณ์แนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารงานชุมชนและท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน ยังมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่อีกหลายประการเมื่อเทียบกับประเทศตะวันตก เช่น ยุโรป และอเมริกา และประเทศในแถบเอเชียบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และเกาหลี เป็นต้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้การบริหารชุมชนและท้องถิ่นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อาทิเช่น

- 1) กฎหมายเกี่ยวกับระเบียบขั้นตอนและวิธีการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่นไม่มีความชัดเจน และขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากปัญหาความไม่แน่นอนทางการเมือง
- 2) ประชาชนให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการบริหารงานท้องถิ่นค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับการปกครองส่วนภูมิภาค หรือการบริหารราชการส่วนกลาง
- 3) เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับผู้แทนของประชาชนที่เป็นนักการเมือง ทำให้เกิดปัญหาการทุจริต คอรัปชั่นได้ง่าย เนื่องจากการทำงานของผู้แทนขาดการตรวจสอบจากประชาชน
- 4) หน่วยงานระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเงินและงบประมาณ โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของการจัดให้มีการบริหารชุมชนและท้องถิ่น มักจะพบปัญหาไม่มีเงินในการบริหารงานชุมชนและท้องถิ่น
- 5) ปัญหาการแทรกแซงการทำงานของรัฐบาล เนื่องจากหน่วยงานส่วนกลางหรือภาครัฐมักจะถ่ายโอนภารกิจ แต่ไม่ให้อำนาจให้แก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นในการทำงาน ดังจะเห็นได้จาก ปัญหาหลายๆ เรื่องที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถดำเนินการได้เอง อาทิเช่น การดูแลจัดการระบบขนส่งมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ (รถไฟฟ้า รถโดยสารประจำทาง เรือโดยสารสาธารณะ) เป็นต้น

2.3 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

(4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมาย จัดตั้ง กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดง ความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

2.4 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา 168 วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การบริหารราชการแผ่นดินของไทย แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

ราชการบริหารส่วนกลาง ใช้หลักการแบ่งอำนาจปกครอง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ

ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ใช้หลักการแบ่งอำนาจปกครอง ได้แก่ จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ใช้หลักการกระจายอำนาจปกครอง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

3.2 ความหมายและหลักการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ปัญหาของตนเอง การกระจายอำนาจปกครองให้ประชาชนท้องถิ่นปกครองตนเองดังกล่าว โดยหลักการของระบอบประชาธิปไตยแล้วถือว่าเป็นผลดีแก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการให้การศึกษาที่ได้ผลอย่างแท้จริง คำว่า การปกครองท้องถิ่นนี้ ได้มีนักวิชาการทางการปกครองท้องถิ่นหลายท่านได้ให้อธิบายคล้ายๆ กัน ดังนี้คือ

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของท้องถิ่นจะต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตย องค์การปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และมีองค์กรที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การปกครองท้องถิ่นนั่นเอง (William A. Robson 1953 : อ้างใน ประหยัด หงษ์ทองคำ : 36-37)

3.3 สารสำคัญของ การปกครองท้องถิ่น

ซูวส์ ฉายะบุตร (2540 อ้างถึงใน พิพัฒน์ เจือละออง 2542:25) ได้สรุปสารสำคัญของ การปกครองท้องถิ่น คือ

(1) การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้าน ความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

(2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม ความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไป ไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีขอบเขตที่แตกต่างออกไปตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการ พิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงเหมาะสม

(3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะ ดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

(3.1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบ ข้อบังคับโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ เป็นต้น

(3.2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการ กำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

(4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองส่วนท้องถิ่น แบบเทศบาลจะมีเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

(5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาของตนอย่างแท้จริง หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์ และความต้องการ ของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกประชาชน ในท้องถิ่นให้เข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่งๆ ที่เปิด โอกาสให้ประชาชนได้ปกครองตนเอง โดยมีอาณาเขตที่ชัดเจน มีอำนาจในการบริหารงาน การ วินิจฉัยตัดสินใจ และมีสิทธิในการตรากฎหมาย ระเบียบ เพื่อบริหารปกครองท้องถิ่นของตนเอง ตามอำนาจขอบเขตและสิทธิที่ได้รับมอบอำนาจ

3.4 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

เจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจการปกครองจากหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง และส่วนกลางและภูมิภาคไปสู่การปกครองท้องถิ่นนั้น เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญหลายประการ (ปรัชญา เวสารัชช์ 2528:42) ได้สรุปหลักการไว้ดังนี้

(1) การปกครองท้องถิ่นช่วยให้ประชาชนได้ฝึกฝน และพัฒนาบทบาททางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการส่วนท้องถิ่นส่งเสริมแนวทางประชาธิปไตย ฉบับย่อ เพราะมีขอบเขตไม่กว้างใหญ่เกินไป และไม่ซับซ้อนเกินไป ประชาชนจึงย่อมสามารถสังเกตกระบวนการประชาธิปไตยแต่ละขั้นตอนได้ชัดเจนกว่ากระบวนการระดับประเทศ และประชาชนยังสามารถตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของตนเอง บทบาทของตัวแทนประชาชนกับผลทางการเมือง และการบริหาร ที่มีผลต่อประชาชนโดยส่วนรวมด้วย โดยทั่วไปแทบทุกประเทศประชาธิปไตย การเมืองระดับท้องถิ่นเป็นแหล่งฝึกฝนนักการเมืองผู้ก้าวไปสู่ระดับการเมืองที่สูงขึ้นไปจนสู่การเมืองระดับชาติ

(2) การปกครองท้องถิ่นเป็นการลดภาระของรัฐบาลกลาง การที่รัฐบาลกลางได้ผลัดภาระการบริหารส่วนหนึ่งให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ย่อมเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ขณะเดียวกันก็เป็นการหันเหความไม่พอใจที่อาจก่อตัวขึ้น เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับการบริการที่ดี ทั้งนี้เพราะรัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบบริการนั่นเอง ลักษณะนี้เป็นการบรรเทาปัญหาที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ประสบ คือ ปัญหาการทู่หมัดความสนใจอยู่ที่รัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียว หรือเรียกว่า “ถนนทุกสายมุ่งเข้าสู่ทำเนียบ” นั่นเอง

(3) การปกครองท้องถิ่นเป็นจุดรองรับ และรวบรวมความต้องการเบื้องต้นของประชาชน การที่ระบบการเมืองจะคงอยู่ได้นั้น ต้องสามารถรับรู้ความต้องการด้านต่างๆ ของประชาชน การปรับตนเองให้ตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ ภาระส่วนหนึ่งในการรวบรวมความต้องการของประชาชนมักตกอยู่กับผลประโยชน์ พรรคการเมือง และสื่อมวลชน แต่ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์สนใจเฉพาะเรื่องของตนเองเพียงกลุ่มย่อย และพรรคการเมืองมิได้มีสาขารองรับในท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นอาจเป็นส่วนช่วยรวบรวมความต้องการของประชาชนได้อีกส่วนหนึ่ง คือ ช่วยรวบรวมความต้องการระดับท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนบรรยากาศความต้องการและพฤติกรรมทางการเมืองระดับชาติได้บางส่วน

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุง อำเภอมือง จังหวัดสตูล” ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุงในภาพรวมและรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุง ปรากฏว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาอยู่ในชุมชน โดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายบุคคลมีความแตกต่างกัน 3) ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน คือ ถังรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การแยกถังขยะแห้ง ถังขยะเปียก จัดให้มีโครงการธนาคารขยะ ถนนปลอดขยะ ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามกฎหมายอย่างจริงจัง 4) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนต้องการให้เทศบาลจัดให้มีถังแยกขยะที่เพียงพอ จัดกิจกรรม จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอให้ครอบคลุมทุกกลุ่มประชาชน เพื่อเพิ่มจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น

ประภาวรรณ ศรีอ่อนทอง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสกลบาตร อำเภอนาหว้า จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้านการร่วมมือแก้ไขปัญหาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับทำน้อยครั้ง และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับทำบางครั้ง ได้แก่ ท่านจัดหาถังขยะมาใช้เองเมื่อถังขยะเทศบาลมีไม่เพียงพอ 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการร่วมปฏิบัติโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับทำบ่อยครั้ง และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับทำทุกครั้ง ได้แก่ ท่านทิ้งขยะลงในถังเทศบาลจัดหาให้ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับทำบ่อยครั้ง ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับทำทุกครั้ง ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับทำทุกครั้ง ได้แก่ ท่านแยกเศษกระดาษ เศษโลหะ ขวดแก้ว พลาสติกเก็บไว้ขายเป็นของเก่า

ปริญญ์ ทาจะดี (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลรั้วใหญ่ อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

การกำจัดมูลฝอย และความพึงพอใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีผลทำให้การมีส่วนร่วมต่อการกำจัดขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ประชาชนมีปัญหาอุปสรรคด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยด้านความสะอาดของถังขยะ และสภาพถังขยะ มีข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ได้แก่ ควรเพิ่มจำนวนถังขยะ ควรเปลี่ยนถังขยะใหม่และให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ควรเก็บให้ตรงเวลา ควรเก็บให้ถี่ขึ้น และควรทำความสะอาดถังขยะ นอกจากนี้ต้องการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะตามคำแนะนำของ อบต. ยินดีเสียค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะแก่ อบต. และต้องการร่วมวางแผนกำจัดขยะมูลฝอยกับ อบต.

ลินดารัตน์ ลักษณะรุจิ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาวิธีการการมีส่วนร่วมของชุมชน เทศบาลตำบลเวียงฝาง ในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และเพื่อศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหาร เทศบาลกับการมีส่วนร่วมในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างชุมชน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple -Random Sampling) จากประชาชนในเทศบาลตำบลเวียงฝาง จำนวน 11 ชุมชน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ ใช้แบบสอบถามสำหรับประชาชนในชุมชน เทศบาลตำบลเวียงฝาง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการทดสอบค่า Chi – Square ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนเทศบาลตำบลเวียงฝาง มีส่วนร่วมในการสร้างระบบกำจัดมูลฝอยแบบครบวงจร โดยมีวิธีการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันแต่สามารถนำไปสู่การเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสร้างระบบกำจัดมูลฝอยประสบความสำเร็จ โดยได้รับการส่งเสริมและความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของในโครงการที่ผู้บริหารเทศบาลจัดทำขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนในชุมชนกับผู้บริหารเทศบาล ในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเป็นอย่างดี 2) ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีทัศนคติความคิดเห็นที่ดีต่อผู้บริหารเทศบาล และเห็นว่า ผู้บริหารเทศบาล มีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ผู้บริหารเทศบาลได้ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและรับทราบปัญหาทุกขั้นตอนจึงทำให้เกิดความร่วมมือและสนับสนุนการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรด้วยดี

วิโรจน์ จิวะรังสรรค์ (2544:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคล แรงจูงใจส่วนบุคคลการติดต่อสื่อสารของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนคร

ขอนแก่น 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะ ประชากรเป้าหมายของการวิจัยเรื่องนี้เป็นคือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2541 มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 151,951 คน โดยการคัดเลือกตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ขนาดตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูล 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไควสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนเพศหญิงมากที่สุดร้อยละ 53.6 อายุระหว่าง 30 – 40 ปี มากที่สุดร้อยละ 28.3 จบการศึกษามีมากที่สุดร้อยละ 27.6 การประกอบอาชีพมีการประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขายมากที่สุดร้อยละ 38.3 รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีมากที่สุดร้อยละ 41.6 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่นอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด จากการมีส่วนร่วม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ขั้นตอนการเก็บขนส่งมูลฝอย และขั้นตอนการกำจัดขยะมูลฝอยและนำมูลฝอยกลับไปใช้ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะ ได้แก่ การศึกษา แรงจูงใจส่วนบุคคล การติดต่อสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศเนติ พاجرทิศ (2547:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา การวางแผน และตัดสินใจ ในระดับปานกลาง 2) ประชาชนทั่วไปที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมในการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา การวางแผนและตัดสินใจในระดับน้อย สำหรับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือโครงการการตรวจสอบประเมินผล อยู่ในระดับน้อยที่สุด การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย พบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แต่ระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 2) ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และอาชีพ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนมากไม่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบายสำคัญ ไม่มีการจัดการขยะที่ดี ก่อนกำจัด รวมทั้งหน่วยงานทางราชการยังขาดการประชาสัมพันธ์ การณรงค์การให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

สมาน อารีย์ (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอย : กรณีศึกษาดำบลศรีสำราญ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ” ผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนครัวเรือนที่ เข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วม ทำให้ครัวเรือนมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกและกำจัดมูลฝอยเพิ่มขึ้นกว่าเดิม การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีผลกระทบโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะคิด การปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอยไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$)

อรฉัตร จันทรัตน์ (2549:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพิจารณาโครงการของรัฐ : ศึกษากรณีโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” ผลการศึกษา พบว่า รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้หลายประการแต่การใช้สิทธิของประชาชนยังไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิในกระบวนการพิจารณาโครงการของประชาชน จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเข้าไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แทนการบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยกำหนดให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นขั้นตอนหนึ่งในการปฏิบัติราชการทางปกครองของหน่วยงานของรัฐ และมีบทบัญญัติที่ว่าด้วยวิธีพิจารณาข้อคิดเห็นของประชาชนที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งการเปิดเผยผลการพิจารณาข้อคิดเห็นดังกล่าวต่อประชาชนไว้ในพระราชบัญญัติ

เอกฉนัย บุญนำ (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาล” ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลอย่างแท้จริง เช่น ประชาชนไม่มีสิทธิร้องขอให้มีการออกเสียงประชามติโดยตรง และผลของการออกเสียงประชามติไม่ผูกพันสภาเทศบาลและนายกเทศบาลต้องปฏิบัติตาม รวมทั้งประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในปัญหาที่กระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนในท้องถิ่น กรณีสภาเทศบาลไม่ผ่านร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย หรือกรณีที่นายกเทศมนตรีเสนอร่างเทศบัญญัติที่จำเป็นในการบริหารงานของเทศบาล นอกจากนั้น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 มิได้บัญญัติให้เทศบาลมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ประชาชน ดังนั้น จึงควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

การศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา พบว่าปริมาณขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยามีประมาณ 140 ตัน/วัน และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นสูงถึง 254.1 ตัน/วัน ในปี พ.ศ. 2554 (นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ, 2551:1-5,86)

ลักษณะโดยทั่วไปของชุมชนต่างๆ มีการพัฒนาเป็นไปตามความเจริญเติบโตของนครเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนภายในชุมชนและบุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้การคาดการณ์ปริมาณขยะในปี พ.ศ. 2554 เพิ่มขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามจะพบลักษณะของการเจริญเติบโตของชุมชนภายในเกาะเมืองเช่นชุมชนป้อมเพชร (ชุมชนในกรณีศึกษา) แม้จะมีการเจริญเติบโตเต็มที่แต่อย่างไรก็ตามถ้ามองภาพรวมของนครจะพบว่ามีข้อจำกัดบางอย่างซึ่งใช้เป็นกรอบและกำหนดทิศทางในการเติบโตของเมืองอันได้แก่พระราชบัญญัติการควบคุมความสูงอาคารนั่นเอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ยังคงสอดแทรกสภาพความเป็นอยู่ ลักษณะการดำเนินชีวิตเช่นเดียวกับในอดีตอย่างไม่มีเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากประชาชนชาวพระนครศรีอยุธยายังคงอนุรักษ์สภาพแวดล้อมต่างๆอันประกอบขึ้นเป็นลักษณะเฉพาะของความเป็นชุมชนพระนครศรีอยุธยาได้แก่ วัด วัง แม่น้ำลำคลอง จะถูกพบเห็นทั้ง 4 องค์ประกอบได้โดยทั่วไปภายในเกาะเมือง วัดที่มีจำนวนมากมายั้งที่หลงเหลือเป็นโบราณสถานและที่ยังคงสภาพสมบูรณ์เหมือนเมื่อครั้งพระนครยังคงอยู่สามารถเข้าไปประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา อาคารอันเกี่ยวเนื่องทางสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ยังคงตั้งและแสดงพื้นที่อย่างชัดเจนกระจายอยู่ทั่วเกาะเมืองเพื่อให้ระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระมหากษัตริย์ไทยเมื่อครั้งอดีต ในส่วนของการคมนาคมถึงแม้ว่าปัจจุบันเลิกใช้คลองภายในแต่ก็ยังคงรักษาสภาพให้ระลึกถึงสภาพความเป็นอยู่ในอดีตได้เป็นอย่างดี แต่ในส่วนรอบเกาะประชาชนภายในชุมชนเช่น ชุมชนเกาะลอย ชุมชนทำน้ำวัดประดู่ เป็นต้น ยังคงสภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผูกพันกับแม่น้ำเจ้าพระยาเสมอเช่นเมื่อครั้งในอดีต ประชาชนยังคงใช้การสัญจรทางน้ำมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการคมนาคมทางบกเช่นเดียวกัน สภาพแวดล้อมต่างๆเหล่านี้เอง ซึ่งเป็นตัวหล่อหลอมให้ชุมชนพระนครศรีอยุธยาเกิดความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรม และสร้างเอกลักษณ์ ลักษณะภาพรวมของชุมชนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา มีจำนวน 59 ชุมชน ประชากรรวมทั้งสิ้น 60,923 คน ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจำนวน 10 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดมหาโลก ชุมชนวัดวงษ์ฆ้อง ชุมชนสวนสมเด็จ ชุมชนเกาะลอย ชุมชนทำน้าวัดประคู้ ชุมชนบ้านประตูลัย ชุมชนหน้าพระตำหนัก ชุมชนอาคารสงเคราะห์ ชุมชนหัวแหลม และชุมชนป้อมเพชร โดยสัมภาษณ์ชุมชนละ 3 คน รวม 30 คน

กลุ่มประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ประธาน รองประธาน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่ เทศบาลนครนครศรีอยุธยา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คำถามการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คือ มีการจัดทำรายละเอียดเหมือนแบบสอบถามเป็น ชุดข้อคำถามทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจัดเรียงกัน เป็นระเบียบแต่ถามโดยผู้สัมภาษณ์ การใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทำให้ผู้สัมภาษณ์ทุกคน จะถามคำถามตามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ทำให้การสัมภาษณ์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มประชากร ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ไม่ยุ่งยากในการถามโดยไม่ต้องอ่านตัวเลือกทั้งหมดให้ฟังก่อนหากข้อความยาวมาก จะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความสับสน

2.2 แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาอยู่อาศัย ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของศูนย์การจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของศูนย์การจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเข้ามา
มีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของศูนย์การจัดการ
ขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 4 สัมภาษณ์ผู้บริหารของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ในการใช้สิทธิของ
ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ในการเก็บข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งแหล่งข้อมูลตามแหล่งที่มาของข้อมูล
เป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ แหล่งข้อมูลที่เกิดจากการสำรวจสนาม
(field survey) โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มประชากรที่เป็นประชาชนชุมชนและรองประชาชนชุมชนใน
ชุมชน จำนวน 10 ชุมชน พื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา

3.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ แหล่งข้อมูลจากเอกสารซึ่งได้มาจากการ
เก็บรวบรวมจากหนังสือทางวิชาการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความ และรายงานสถิติ
ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาไว้ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามตามกรอบที่ได้กำหนดไว้ และนำข้อคำถามที่
ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานการค้นคว้าอิสระ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.2.2 นำแบบสัมภาษณ์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ
ความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม ความตรงตามเนื้อหา
(Content validity) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์ ครอบคลุม
เนื้อเรื่องทั้งหมดหรือไม่ โดยคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อ
คำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม
กับวัตถุประสงค์ (IOC; Item-Objective Congruence Index) จากการนำแบบสัมภาษณ์ส่งให้
ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพบว่ามีค่า $IOC = 0.75$ ซึ่งข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC มากกว่า 0.5 และใกล้ 1
(สุวิมล ติรگانนท์, 2549 : 148)

3.2.3 ปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
และอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน หรือความถี่ และร้อยละ เพื่อใช้สรุปลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา” โดยใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 30 ชุด นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Science (SPSS for Windows) การวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมได้ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชน
- ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 เพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1.ชาย	10	33.33
2.หญิง	20	66.67
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.1 เพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีเพศหญิงเกินครึ่ง คือ คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีเพศชาย ร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.2 อายุของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1. 21-30 ปี	0	0
2. 31-40 ปี	2	6.67
3. 41-50 ปี	8	26.67
4. 51-60 ปี	10	33.33
5. 61 ปีขึ้นไป	10	33.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.2 อายุของกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีอายุ ตั้งแต่ 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 และช่วงอายุที่น้อยที่สุดคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 โดยไม่มีประชากรกลุ่มตัวอย่างที่อายุ 21- 30 ปี เลย คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 4.3 ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	18	60
2. มัธยมศึกษา	7	23.33
3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3	10
4. ปริญญาตรี	2	6.67
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.3 ระดับการศึกษาของประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนมากเป็นผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา เป็นระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 23.33 อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้มีการศึกษา ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 6.67 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 อาชีพหลักของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1. รับจ้าง	8	26.67
2. ค้าขาย/ธุรกิจ	12	40
3. เกษตรกรรม	0	0
4. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	0	0
5. แม่บ้าน	10	33.33
รวม	30	100

ตารางที่ 4.4 อาชีพหลักของประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนมากประกอบอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ อาชีพแม่บ้าน และ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 26.67 ตามลำดับ และไม่มีประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและรับราชการ/รัฐวิสาหกิจเลย คิดเป็นร้อยละ 0

ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน (n=30)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 5 ปี	0	0
2. 5-10 ปี	1	3.33
3. 11-15 ปี	1	3.33
4. 16-20 ปี	2	6.67
5. 20 ปีขึ้นไป	26	86.67
รวม	30	100

ตารางที่ 4.5 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยส่วนใหญ่อาศัยในชุมชน 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.67 อาศัยอยู่ในชุมชน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 5-10 ปี และ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.33 เท่ากัน

ข้อ 4.6 ประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนมากจะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) 27 คน และมีประสบการณ์ประมาณ 10 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชน

1. สภาพทั่วไปในการจัดการมูลฝอยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชน และประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นายวลี สุเพรี (ประธานชุมชนวัดวงษ์ม้อง) : ประชาชนแต่ละหลังจะดูแลบ้านของตัวเอง และในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ก็จะมีการรณรงค์ทำความสะอาดชุมชน

นายมนัส เมืองมั่งคั่ง (ประธานชุมชนวัดหัวแหลม) : ประชาชนให้ความร่วมมือดี ดูแลทำความสะอาดทั้งภายในและภายนอกบ้าน แต่ยังมีประชาชนบางคนไม่ยอมให้เทศบาลฯตั้งถังขยะหน้าบ้านของตนเพราะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน

นายเจริญ ชันทรูจิ (ประธานชุมชนอาคารสงเคราะห์) : โดยส่วนมากจะดูแลบ้านของตัวเอง คนที่เสียสละทำเพื่อสังคมมีน้อย แต่บุคคลเหล่านี้จะเป็นคนสำคัญในการรณรงค์ในวันสำคัญต่าง ๆ

นางสมศิริ มณีศิริขำ (รองประธานชุมชนท่าน้ำวันประดู่) : เทศบาลฯตั้งถังขยะให้ไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะในชุมชน บางถังขยะถูกขโมย

นายไพฑูรย์ มโนจินดา (ประธานชุมชนวัดมหาโลก) : บ้านแต่ละหลังจะมีถังขยะ เมื่อเต็มก็นำมาทิ้งยังถังขยะที่เทศบาลเตรียมไว้ให้ และจะดูแลทำความสะอาดบ้านของตนเอง ถ้ามีการรณรงค์ทำความสะอาดก็จะออกมาช่วยกัน แต่หากไม่มีการรณรงค์ก็ไม่มีการออกมาช่วยกันทำความสะอาด

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาสรุปได้ดังนี้ เทศบาลฯจะมีถังขยะมาตั้งในบริเวณชุมชน ซึ่งชุมชนส่วนมากมีความเห็นว่าถังขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะในชุมชน และถังขยะบางส่วนก็ถูกขโมยส่งผลให้ขยะเต็มถังเร็วและหล่นเกลื่อนกลาดนอกถัง นอกจากนั้นแล้ว ยังมีปัญหากรณีประชาชนแต่ละหลังในชุมชนไม่ยอมให้เทศบาลฯตั้งถังขยะด้านหน้าบ้านตนเพราะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ดังนั้นเทศบาลฯจึงต้องนำถังขยะไปตั้งอยู่ริมถนนทางเข้าชุมชนที่ไม่มีบ้านของผู้ใด โดยประชาชนก็จะนำขยะมาทิ้งก่อนเวลาที่พนักงานเทศบาลฯจะมาเก็บขยะ

จากปัญหากรณีประชาชนในชุมชนไม่ยอมให้เทศบาลฯตั้งถังขยะด้านหน้าบริเวณบ้านตน จึงต้องนำถังขยะไปตั้งอยู่ริมถนนทางเข้าชุมชนดังกล่าวทำให้ถังขยะชุมชนกลายเป็นถังขยะสาธารณะ ซึ่งผู้สัญจรผ่านไปมาก็จะนำขยะมาทิ้งทำให้ขยะเต็มถังเร็วและก็หล่นเกลื่อนกลาดตามพื้น นอกจากนี้ยังมีผู้เก็บขยะหรือซาเล้งมาคุ้ยสิ่งของจากขยะในถังไม่ได้เก็บขยะที่ไม่ต้องการยังที่เดิมทำให้ขยะกระจายตามพื้น เมื่อเวลาที่พนักงานเทศบาลฯมาปฏิบัติหน้าที่ก็จะเก็บเฉพาะขยะที่อยู่ในถังเท่านั้น โดยไม่ได้เก็บขยะที่หล่นเกลื่อนกลาด

นอกจากประชาชนแต่ละหลังจะมีถังขยะเป็นของตนเองและต้องดูแลรับผิดชอบเองแล้วยังมีถังขยะเพื่อส่วนรวมหรือชุมชน ในส่วนรวมก็จะมีประธานชุมชน รองประธานชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)ช่วยรณรงค์ให้รักษาความสะอาดในชุมชน เช่น เสียงตามสายให้ความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ เป็นต้น ก็จะรณรงค์ทำความสะอาดในชุมชน เช่น กวาดถนน ถางหญ้า ลอกคูคลอง เป็นต้น

2. การจัดการมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชน และประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นางจำปี เส้นขาว (รองประธานชุมชนบ้านประตูลุย) : จะใช้ถุงดำในการใส่ขยะ ขวดพลาสติกที่สามารถขายได้จะแยกไว้สำหรับขายเป็นรายได้เข้าครัวเรือน

นางทองอยู่ เตชะนนท์ (ประธานชุมชนป้อมเพชร) : มีถุงดำไว้สำหรับใส่ขยะ ส่วนขวดจะแยกไว้สำหรับขาย

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนชุมชนหน้าพระตำหนัก) : มีถังขยะภายในบ้าน จะแยกกระดาษ ขวดพลาสติกไว้สำหรับขาย บางครั้งจะแยกขยะอันตราย

นางชูศรี งามศิลป์ (รองประธานชุมชนเกาะลอย) : แยกขยะเปียก ขยะแห้งใส่ถุง ส่วนขยะที่ขายได้ เช่น ขวด พลาสติก กระดาษ ก็จะนำไปขาย

นายหาญ กลิ่นศิริ (ประชาชนชุมชนท่าหน้าวัดประดู่) : มีถังขยะภายในบ้าน บางครั้งแยกขยะไว้สำหรับขาย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาสรุปได้ดังนี้ ในแต่ละครัวเรือนก็จะมีภาชนะ ตะแกรง หรือถังขยะ ส่วนมากทุกครัวเรือนก็จะแยกขยะที่ขายได้ เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ เก็บไว้ขาย ส่วนขยะที่ทิ้งก็จะรวมใส่ถุงดำโดยไม่ได้แยกขยะเปียก แห้ง ขยะอันตรายและนำขยะมาทิ้งก่อนเวลาที่พนักงานเทศบาลจะมาเก็บขยะ แต่ก็มีบางครัวเรือนที่แยกขยะเปียก แห้ง ขยะอันตรายไว้คนละถุง บางครัวเรือนก็เอาขยะสด เช่น ผักทำเป็นปุ๋ยต้นไม้ หรือเศษอาหารที่เหลือก็ให้เป็นอาหารสุนัข อาหารปลา เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นายสมบัติ อรุณเกษม (ประธานชุมชนหน้าพระตำหนัก) : เนื่องจากเป็น อสม. จึงทำหน้าที่แนะนำประชาชนในการรักษาความสะอาดในครัวเรือน

นางทองอยู่ เตชะนนท์ (ประธานชุมชนป้อมเพชร) : รมรณรงค์ทำความสะอาดให้กับโรงเรียนในพื้นที่ และทุกวันที่ 27 ของเดือนจะมีการจัดประชุมเกี่ยวกับการดูแลจัดการขยะ สิ่งแวดล้อม

นางสุนันท์ สุขพญา (ประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : จัดให้มีเสียงตามสายให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน

สรุปการสัมภาษณ์ประธานชุมชน: ประธานชุมชนที่สัมภาษณ์ส่วนมากจะเป็นประธาน อสม.ด้วย โดยประธาน อสม.ของแต่ละชุมชนจะต้องประชุมกันที่เทศบาลทุกๆวันที่27ของแต่ละเดือนซึ่งประชุมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพของคนในชุมชน และรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในวันรุ่งขึ้นก็จะมาประชุมกับ อสม. คณะกรรมการในชุมชนโดยชี้แจงข้อมูลข่าวสารต่างๆที่ได้ประชุมมา และอสม.ในชุมชนก็จะชี้แจงข้อมูลข่าวสารต่างๆให้แก่ประชาชน เนื่องจากอสม.มีหน้าที่ดูแลประชาชนในชุมชนคนละ10-15 ครัวเรือน

นอกจากนี้ในชุมชนที่มีเสียงตามสาย ประธานชุมชนก็จะมีเสียงตามสายให้ความรู้ แนะนำ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะในชุมชน ชุมชนที่ไม่มีเสียงตามสายก็จะใช้วิธีบอกปากต่อปาก ในกรณีวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ก็จะเป็นแกนนำรณรงค์ทำความสะอาดในชุมชน เช่น กวาดถนน ถางหญ้า ลอกकुคุด และเมื่อถึงขยะหาย ถุงดำหมด ประธานชุมชนก็จะคอยแจ้งแก่เทศบาล

นางระรื่น มีเมธิ (รองประธานชุมชนป้อมเพชร): เนื่องจากเป็น อสม. จึงมีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เรื่องการจัดการขยะให้ประชาชนในชุมชนได้ให้ความร่วมมือ ได้เป็นอย่างดี

นางสมศิริ มณีศรีขำ (รองประธานชุมชนทำน้ำวัดประดู่) : เป็น อสม. มีการรณรงค์ หรือ มีกิจกรรมจะเข้าร่วมตลอด

นายประวัติน โภธิรัตน์ (รองประธานชุมชนวัดมหาโลก) : คอยแนะนำประชาชนในชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรม และกระตุ้นเตือนในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน

นางประไพ กองการ (รองประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : รณรงค์การจัดการขยะในวันสำคัญต่างๆ ของเทศบาลฯ เช่น วันพ่อ วันแม่

นางชูศรี งามศิลป์ (รองประธานชุมชนเกาะลอย) : เป็น อสม. จึงมีหน้าที่แนะนำประชาชนในชุมชนให้ร่วมมือกันทำความสะอาดในครัวเรือน

สรุปการสัมภาษณ์รองประธานชุมชน: รองประธานชุมชนที่สัมภาษณ์ส่วนมากจะเป็นอสม.ด้วย โดยมีหน้าที่ดูแลประชาชนในชุมชนคนละ10-15 ครัวเรือน คอยกระตุ้น คอยเตือนในเรื่องเกี่ยวกับการกำจัดขยะในครัวเรือนและชุมชนในกรณีวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ ก็จะเป็นแกน

นำร่วมกับประธานชุมชนรณรงค์ทำความสะอาดในชุมชน เช่น กวาดถนน ถางหญ้า ลอกคูคลอง เป็นต้น

นางอัญชลี สักปทน (ประชาชนชุมชนวัดวงษ์ฆ้อง): คูแฉกริ้วเรือนของตนเอง ทำความสะอาดเก็บกวาดภายในบ้านของตนเอง

นางกรรณา มีแสงนิล (ประชาชนชุมชนสวนสมเด็จ) : จัดการขยะในครัวเรือนของตนเอง หากมีการรณรงค์ทำความสะอาดของเทศบาลฯ จะให้ความร่วมมือ

นายหาญ กลิ่นคีรี (ประชาชนชุมชนท่าหน้าวัดประดู่) : หากมีการรณรงค์ให้ทำความสะอาดชุมชน จะเข้าไปมีส่วนร่วม โดยส่วนใหญ่จะทำสะอาดบ้านของตนเองมากกว่า

นายสัตย์พัฒน์ คงรอด (ประชาชนชุมชนเกาะลอย) : ช่วยกันวางแผนกำจัดขยะ ร่วมมือรณรงค์เฉพาะในวันสำคัญ

นายไพฑูรย์ มโนจินดา (ประชาชนชุมชนวัดมหาโลก) : หากพบขยะตกหล่น จะช่วยเก็บกวาด และเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ในวันสำคัญ

สรุปการสัมภาษณ์ ประชาชน: ต่างคนต่างดูแลบ้านของตนเองไม่ค่อยมีส่วนร่วมเท่าที่ควร โดยจะดูแลเฉพาะวันสำคัญต่างๆที่มีการรณรงค์เท่านั้น ถ้าประธานชุมชน รองประธานชุมชน อสม. ไม่มาบอกประชาชนก็จะไม่ออกมาทำเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ตนและมีงานประจำต้องทำ แต่ก็มีประชาชนบางคนที่มึบเทาเพราะถึงขยะตั้งอยู่บริเวณบ้านตน ก็จะคอยบอกคอยเตือนคนที่ทิ้งขยะไม่ลงถัง ซึ่งถ้าไม่ทำแบบนี้ขยะก็จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน

4. การมีสิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชนและลักษณะที่ต้องการ

นางวลี สุเพรี (ประธานชุมชนวัดวงษ์ฆ้อง): มีความต้องการให้ชาวบ้านดูแลชุมชน ไม่ดูแลแต่เฉพาะบ้านของตนเอง เนื่องจากเป็น อสม. หากไม่มีผลงานจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 600 บาท

นายเพลิน กุลบก (ประธานชุมชนวัดมหาโลก) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากชุมชนนี้มีปริมาณถังขยะไม่เพียงพอ มีความต้องการให้เทศบาลจัดเพิ่มให้

นางแววตา เส้นขาว (ประธานชุมชนชาวบ้านประดู่ชัย) : มีความต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอยมาก ให้ประชาชนในชุมชนได้ดูแลเป็นตัวอย่าง สามารถแนะนำ คอยกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลฯได้

นางระริน มีเมธิ (รองประธานชุมชนป้อมเพชร) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการขยะ เพื่อคอย
แจ้งเตือนเทศบาลฯ ให้เข้ามาดูแลขยะในชุมชน

นายจำลอง สุพรรณพงศ์ (รองประธานชุมชนอาคารสงเคราะห์) : มีความต้องการมีสิทธิมาก
เพื่อที่จะสามารถแนะนำประชาชนในชุมชนได้

นางจำปี เส้นขาว (รองประธานชุมชนบ้านประตู่ชัย) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอย
เพื่อแจ้งต่อเทศบาลฯ ให้เพิ่มจำนวนถังขยะและต้องการมีสิทธิเตือนประชาชนในชุมชนเรื่องการ
จัดการมูลฝอย

นางเรียม เมืองมั่งคั่ง (รองประธานชุมชนวัดหัวแหลม) : ต้องการมีสิทธิเข้าไปแจ้งเตือน
ประชาชนในชุมชนและให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

ในกรณีประธานและรองประธานชุมชนส่วนมากบอกว่าต้องการมีสิทธิในการจัดการมูล
ฝอยในชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากเป็นอสม. ได้รู้ถึงข้อเสียที่จะเกิดแก่ชุมชน ถ้าไม่ร่วมมือ
กันรักษาความสะอาด และถ้าอสม. ไม่มีผลงานก็จะไม่ได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 600 บาท โดย
ลักษณะสิทธิที่ต้องการ คือ อยากจะทำทุกอย่างเท่าที่ทำได้เต็มที่ ให้ความร่วมมือกับเทศบาล
เต็มที่เสมอ โดยอยากให้เทศบาลรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำจัดขยะ รับฟังคำชี้แจงและ
ดำเนินการให้ในกรณีเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ถังขยะจำนวนไม่พอ รถเก็บขยะวิ่งจำนวนรอบเดียว
ต้องการให้วิ่งสองรอบเช้า บ่าย ให้เทศบาลมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ที่สามารถเบิกได้และที่
สำคัญอยากให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมกันมากๆ เพราะคนที่ทำมีเพียงคณะกรรมการชุมชนและ
อสม. ที่มีอยู่จำนวนน้อยเท่านั้น

นางศรีวรรณ อรรถปักษ์ (ประชาชนชุมชนวัดหัวแหลม) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการมูล
ฝอย เพราะต้องการให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่

นางพะเยาว์ ศรีสังข์ (ประชาชนชุมชนบ้านประตู่ชัย) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอย
เพราะต้องการมีสิทธิในการตักเตือน แนะนำ เพื่อนบ้านด้วยกันได้

นางขวัญใจ ชันทรูจี (ประชาชนชุมชนอาคารสงเคราะห์) : มีความต้องการสิทธิในการ
จัดการมูลฝอย อยากมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

นายประยูร ดันจันทร์ (ประชาชนชุมชนป้อมเพชร) : ไม่ต้องการเพราะเกรงว่าทำไปจะถูก
ตำหนิว่าทำเพื่อเอาหน้า

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนหน้าพระตำหนัก) : ต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอย
อยากมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านของเทศบาลฯ

ในกรณีประชาชนส่วนมากบอกว่าต้องการ เพราะอยากให้ชุมชนสะอาด โดยลักษณะสิทธิที่
ต้องการ คือ ถึงแม้จะเป็นประชาชนธรรมดาไม่มีอำนาจใดๆ ก็อยากจะมีสิทธิพูด ตักเตือน แนะนำ

กันเองได้โดยไม่ทะเลาะหรือเกี่ยงงานกัน โดยให้เพื่อนบ้านช่วยกันรักษาความสะอาดในบ้านตนเอง และชุมชน แต่ก็มีส่วนบอกว่าไม่ต้องการสิทธิเพราะไม่อยากถูกตำหนิได้ว่าทำเพื่อเอาหน้า

5. เทศบาลนครนครศรีอยุธยาดำเนินการจัดการมูลฝอยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ มาบางส่วน ดังนี้

นางแวตตา เส็นขาว (ประธานชุมชนประตู่ชัย) : เทศบาลนำถังขยะมาตั้งไว้ข้างชุมชน เพราะไม่สามารถเข้ามาวางในชุมชนได้ เนื่องจากชาวบ้านไม่ยอมให้วางไว้หน้าบ้านของตนเอง โดยเทศบาลจะเข้ามาเก็บขยะในช่วงเช้า

นางสุนันท์ สุขพญา (ประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : เทศบาลจะนำถังขยะมาวางไว้ให้ ประมาณ 14 ถัง ซึ่งถือว่าน้อยมาก เพราะชุมชนนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่ โดยจะเข้ามาเก็บขยะในช่วงเวลา 03.00 น. - 10.00 น. ซึ่งการเก็บค่อนข้างสะอาด

นางวลี สุเพรี (ประธานชุมชนวัดวงศ์ซ้อง) : เทศบาลจะเข้ามาเก็บช่วงเวลา 13.00-15.00 น.

นางชูศรี งามศิลป์ (รองประธานชุมชนเกาะลอย) : เทศบาลนำถังขยะมาตั้ง แต่ไม่เข้ามาเก็บ ทำให้มีปริมาณขยะตกค้าง

นางพูนสุข กุลบล (รองประธานชุมชนหน้าพระตำหนัก) : เทศบาลจะเตรียมถังขยะไว้ให้ และเข้ามาเก็บช่วงเช้า

นางระรื่น มีเมธิ (รองประธานชุมชนป้อมเพชร) : เทศบาลจัดเตรียมถังขยะไว้ให้และจะเข้ามาเก็บในช่วงเช้า แต่จะทำให้พื้นไม่ค่อยสะอาด เพราะมีน้ำจากขยะไหลนองลงพื้น

นางกรรณา มีแสงนิล (ประชาชนชุมชนสวนสมเด็จ) : เทศบาลจะนำถังขยะมาตั้งไว้ในชุมชน แต่ยังไม่เพียงพอกับปริมาณขยะ โดยมีพนักงานเทศบาลเข้ามาเก็บขยะทุกวัน วันละ 2 รอบ

นายสัตย์พัฒน์ คงรอด (ประชาชนชุมชนเกาะลอย) : ต้องการให้จัดทำโครงการกำจัดขยะบนเกาะ เพื่อขนถ่ายขยะในชุมชนเพราะมีปริมาณขยะตกค้างมาก

นางศรีวรรณ อรรถปักษ์ (ประชาชนชุมชนวัดหัวแหลม) : ทางเข้าชุมชนแคบลำบาก เทศบาลจึงนำรถเข็นเข้ามาเก็บขยะ โดยประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จะให้ค่าตอบแทนพิเศษหลังละ 10 บาท

เทศบาลฯจะมีถังขยะมาตั้งที่ต่างๆในชุมชนซึ่งชุมชนส่วนมากบอกว่าถังขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะในชุมชน โดยเทศบาลก็จะมิพนักงานมาเก็บขยะทุกวันวันละ 2 รอบ คือ ช่วงเช้า 03.00 น. - 10.00 น. และช่วงบ่าย คือ 13.00 น. - 15.00 น. โดยนำขยะที่เก็บได้ในแต่ละวันไปกองรวมไว้ที่บ่อกำจัดขยะบ้านป้อม (สถานที่กำจัดขยะ) โดยไม่มีการกำจัดแต่อย่างใดจนทำให้เป็นกอง

ขยะขนาดใหญ่โตมโหฬารโดยเห็นได้อย่างชัดเจน แต่ถ้าในชุมชนมีปัญหา เช่น ตัดต้นไม้และมีกิ่งไม้ใหญ่ก็จะแจ้งให้เทศบาลมาเก็บ เทศบาลก็จะส่งพนักงานมาเก็บให้ หรือกรณีต้องการถังขยะเวลาไปแจ้งเทศบาลก็จะให้ถังมาแต่จะชำเล็กน้อย

ปัญหาจากการดำเนินการกำจัดขยะของเทศบาล คือ ประชาชนแต่ละหลังในชุมชนไม่ยอมให้เทศบาลตั้งถังขยะในบริเวณบ้านตนเพราะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนจึงต้องนำถังขยะไปตั้งอยู่ริมถนนทางเข้าชุมชนที่ไม่มีบ้านคนทำให้ถังขยะชุมชนกลายเป็นถังขยะสาธารณะ ซึ่งคนสัญจรผ่านไปมาหรือประชาชนชุมชนอื่นในละแวกเดียวกันก็จะนำขยะมาทิ้งทำให้ขยะเต็มถังเร็วและที่หล่นกองสู่พื้น นอกจากนี้ยังมีคนเก็บขยะไปขายหรือชาเล้งมาซื้อขยะในถังทำให้ขยะกระจัดกระจายกองสู่พื้นและชาเล้งก็ไม่ได้เก็บเข้าที่เดิม เมื่อเวลาที่พนักงานเทศบาลมาเก็บขยะก็จะเก็บเฉพาะขยะที่อยู่ในถังเท่านั้น โดยไม่ได้เก็บขยะที่หล่นกองสู่พื้น และมีสุนัขมาคาบขยะทำให้ขยะกระจัดกระจายเพิ่มความสกปรก และส่งกลิ่นเน่าเหม็น นอกจากนี้ประชาชนบอกว่าพนักงานเทศบาลเก็บขยะค่อนข้างสะอาดแต่บางครั้งก็มีการบิบน้ำลงพื้นทำให้ส่งกลิ่นเหม็น ประชาชนที่ได้รับผลกระทบก็จะคอยนำน้ำผงซักฟอกไปล้างอยู่โดยตลอด

ปัญหาที่น่าสนใจอยู่ที่ชุมชนเกาะลอยซึ่งเป็นชุมชนที่ล้อมรอบด้วยแม่น้ำ การเดินทางเข้าชุมชนกระทำได้เฉพาะทางเรือเท่านั้น ซึ่งเทศบาลก็นำถังขยะไปตั้งในชุมชนแต่ก็ไม่ได้ส่งพนักงานเข้าไปเก็บขยะในชุมชนเหมือนกับชุมชนอื่นๆ ปัญหาก็คือชุมชนเกาะลอยกำลังจะจมด้วยกองขยะเดิมชุมชนนี้ลองผิดลองถูก เช่น เทศบาลเคยแจกถุงดำให้แล้วตอนเช้า เมื่อชุมชนไปทำงานก็ข้ามฟากนำไปทิ้งด้วย หรือซื้อเตาเผาที่ล้มเหลวไม่มีการใช้งาน ปัจจุบันจึงใช้วิธีตั้งงบประมาณซื้อเรือ รถเข็นไม้จิ้ม ถุงดำ และตั้งทีมงาน โดยทุกวันอังคารทีมงานจะเข็นรถไปเก็บขยะตามครัวเรือนแล้วนำมากองรวมไว้ที่ชายตลิ่ง จากนั้นในเวลาประมาณ 03.00 น. ของวันพุธก็จะขนขยะที่กองไว้ลงเรือแล้วนำข้ามฟากไปทิ้งอีกฝั่งที่มีถังขยะโดยเก็บค่าบริการครัวเรือนละ 30 บาทต่อเดือน โดยเทศบาลให้ความช่วยเหลือเฉพาะถุงดำเท่านั้น โดยประธานชุมชนได้กล่าวว่า การขนถ่ายขยะเป็นภารกิจของเทศบาลแต่เทศบาลไม่เคยมาช่วยเหลือ ซึ่งเคยเสนอให้คนในชุมชนเกาะลอยขนถ่ายขยะแล้วให้เทศบาลจ่ายค่าตอบแทนแต่ก็ไม่สำเร็จ

นอกจากนี้ยังมีชุมชนวัดหัวแหลมซึ่งมีถนนเข้ามาในชุมชนแต่แคบเข้าลำบาก โดยประชาชนในชุมชนต้องจ่ายค่าตอบแทนพิเศษครัวเรือนละ 10 บาทต่อเดือนเพื่อให้พนักงานเทศบาลเข้ามาขนถ่ายขยะในชุมชน เพราะถ้าไม่จ่ายค่าตอบแทนพิเศษพนักงานเทศบาลก็จะไม่เข้ามาขนถ่ายขยะในชุมชน

6. บุคคลอื่นที่ควรมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่าง ข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นายสมบัติ อรุณเกษม (ประธานชุมชนหน้าพระตำหนัก) : ทุกคนในชุมชน

นางสุนันท์ สุขพญา (ประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : ทุกคนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กควรปลูกฝังให้รักสิ่งแวดล้อม และสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเด็ก

นางทองอยู่ เตชะนนท์ (ประธานชุมชนป้อมเพชร) : ทุกคนในชุมชนต้องมีจิตสำนึก

นางชูศรี งามศิลป์ (รองประธานชุมชนเกาะลอย) : ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันและต้องรักษาสิทธิการมีส่วนร่วม

นางเรียม เมืองมั่งคั่ง (รองประธานชุมชนวัดหัวแหลม) : ทุกคนในชุมชน

นายประวิติ โภธิรัตน์ (รองประธานชุมชนวัดมหาโลก) : ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ แต่ปัญหายังมีอยู่ว่าผู้นำชุมชนเป็นผู้นำที่ดีหรือไม่ ผู้นำต้องเสียสละเปรียบเสมือนผู้นำเป็นกระดุมเม็ดแรกถ้าเราคิดดีถูกต้องมันก็จะสวย แต่หากคิดไม่ดี ผู้นำไม่ดีมันก็ไม่ดีต่อชุมชน สำหรับผู้นำชุมชนนี้ดีทำให้ชุมชนมีการพัฒนา

นางอัญชลิ สัปทน (ประชาชนชุมชนวัดวงษ์ขี้เือง) : ประชาชนทุกคนในชุมชน และเทศบาลนครนครศรีอยุธยาควรสนับสนุนอุปกรณ์การจัดเก็บขยะมูลฝอย

นางพะเยาว์ ศรีสังข์ (ประชาชนชุมชนบ้านประดู่ชัย) : ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา

นางกรุณา มีแสงนิล (ประชาชนชุมชนบ้านสวนสมเด็จ) : ทุกคนในชุมชนร่วมมือกับเทศบาลฯ ในการจัดการมูลฝอย

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ : ทุกคนในชุมชนตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเด็กควรสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่เด็กโดยชี้ให้เห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน ถ้าทุกคนไม่ร่วมมือกันรักษาความสะอาดในชุมชนนอกจากนั้นยังมีประชาชนจำนวนหนึ่งบอกว่าควรมีผู้นำชุมชนที่ดี มีวิสัยทัศน์ เสียสละและมีการพัฒนา เปรียบเสมือนผู้นำเป็นกระดุมเม็ดแรกถ้าเราคิดดีถูกต้องมันก็จะสวย แต่หากคิดไม่ดี ผู้นำไม่ดีมันก็ไม่ดีต่อชุมชนนั่นเอง

ประชาชนส่วนหนึ่งบอกว่าควรได้รับความร่วมมือกับเทศบาล คือ เทศบาลควรสนับสนุนด้านอุปกรณ์

7. สิ่งทีประชาชนกลุ่มตัวอย่างคาดหวังอะไรจากการมีสิทธิที่จะร่วมจัดการมูลฝอยในชุมชนครั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นางเพลิน กุลบก (ประธานชุมชนวัดมหาโลก) : อยากให้ชุมชนสะอาดเรียบร้อย

นางวลี สุเพรี (ประธานชุมชนวัดวงศ์ห้อง) : ความสะอาดของชุมชน

นางเววตา เส้นขาว (ประธานชุมชนบ้านประคองชัย) : ความสะอาดในชุมชน

นางพูนสุข กุลบล (รองประธานชุมชนหน้าพระตำหนัก) : ต้องการให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่

นางระรื่น มีเมธิ (รองประธานชุมชนป้อมเพชร) : ต้องการให้ชุมชนสะอาด

นางสมศิริ มณีศรีจำ (รองประธานชุมชนท่าหน้าวัดประคอง) : ความสะอาดในชุมชน จะได้ไม่มีใครต่อว่าว่าชุมชนของเราไม่สะอาด

นายสัตย์พัฒน์ คงรอด (ประชาชนชุมชนเกาะลอย) : ความสะอาดในชุมชน ประชาชนในชุมชนต้องทิ้งขยะให้ลงถัง ไม่อยากให้เห็นแก๊งค์

นางประยูร ต้นจันทน์ (ประชาชนชุมชนป้อมเพชร) : ความสะอาดของชุมชน

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนชุมชนหน้าพระตำหนัก) : ความสะอาดของชุมชน ความสวยงามในชุมชน

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ : อยากให้ชุมชนสะอาด น่าอยู่ สวยงาม

8. ปัจจัยที่จะกระตุ้นให้เพื่อนบ้านในชุมชนร่วมใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอย จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นางเววตา เส้นขาว (ประธานชุมชนบ้านประคองชัย) : ผู้นำต้องทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง ก็จะกระตุ้นจิตสำนึก ชาวบ้านก็ละอายใจ

นายเจริญ ชันทรูจิ (ประธานชุมชนอาคารสงเคราะห์) : ควรมีการเปิดการเรียนรู้อีก ผู้นำต้องมีศักยภาพในการประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักได้

นางธิติมา พันกระจำง (ประธานชุมชนท่าหน้าวัดประคอง) : ควรดูตัวอย่างจากชุมชนอื่นที่สะอาด จะทำให้นำมาพัฒนาชุมชนเราได้

นางประไพศรี กองการ (รองประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : มีการใช้เสียงตามสายและจัดให้มีการประชุมเป็นประจำสม่ำเสมอ

นางเรียม เมืองมั่งคั่ง (รองประธานชุมชนวัดหัวแหลม) : ควรมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนชุมชนหน้าพระตำหนัก) : ควรจะมีสิ่งจูงใจหรือผลตอบแทนให้ เช่น การแจกไข่ แจกน้ำมันพืช หากหลังคาเรือนไหนให้ความร่วมมือในการจัดการขยะ

นายไพฑูรย์ มโนจินดา (ประชาชนชุมชนวัดมหาโลก) : ควรทำให้ชุมชนอื่นเห็นเป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการขยะ

นายหาญ กลิ่นศรี (ประชาชนชุมชนท่าหน้าวัดประดู่) : ผู้นำต้องทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีแล้วประชาชนในชุมชนจะปฏิบัติตาม

ประชาชนส่วนมากบอกว่าควรทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เนื่องจากประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ หากไปพูดไปบอกก็จะเป็นการก้าวก่ายจึงต้องทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เมื่อประชาชนเห็นผู้อื่นทำก็จะรู้สำนึกแล้วก็ออกมาช่วยทำ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการประชุมและเสียงตามสายให้ความรู้โดยชี้ให้เห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน หากทุกคนไม่ร่วมมือกันรักษาความสะอาดในชุมชนก็เป็นการกระตุ้นเตือนได้เช่นกัน

ประเด็นที่น่าสนใจอยู่ที่ชุมชนหน้าพระตำหนักซึ่งเป็นชุมชน โยกย้ายที่เกิดขึ้นใหม่จากหลายๆชุมชนมารวมกัน ซึ่งมีความหลากหลาย ต่างคนต่างอยู่ไม่มีความสามัคคี ไม่ให้ความร่วมมือประชาชนในชุมชนนี้บอกว่าปัจจัยที่กระตุ้นคือ ต้องมีผลประโยชน์ตอบแทน เช่น แจกไข่ น้ำมันพืช เป็นต้น จึงจะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงเป็นปัญหาคือว่าหน่วยงานใดจะจัดสรรงบประมาณมาให้

9. สิ่งที่ท่านคาดว่าจะป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นางแหวตา เส้นขาว (ประธานชุมชนบ้านประดู่ชัย) : ประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งขยะไม่ลงถัง

นางเพลินตา คงรอด (ประธานชุมชนเกาะลอย) : ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ให้แต่ อสม. เป็นคนดูแล

นายสมบัติ อรุณเกษม (ประธานชุมชนหน้าพระตำหนัก) : เกิดความขัดแย้งกันของประชาชนในชุมชน จำนวนครั้งในการขนถ่ายขยะน้อย

นายประวัติน โภธิรัตน์ (รองประธานชุมชนวัดมหาโลก) : มีขี้เลื่อยขยะ

นางประคอง วาจาไพเราะ (รองประธานชุมชนวัดวงศ์ข้อง) : เครื่องมือในการทำมาสะอาดไม่เพียงพอ เมื่อไปแจ้งเทศบาลก็ใช้เวลาค่อนข้างนาน

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนหน้าพระตำหนัก) : ประชาชนในชุมชนไม่มีความสามัคคีกัน ไม่ให้ความร่วมมือกับเทศบาล

นางขวัญใจ ชันทรูจิ (ประชาชนชุมชนอาคารสงเคราะห์) : ความคิดของประชาชนไม่เหมือนเดิม เกิดความแตกต่างกัน มีอคติต่อกัน

สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. จำนวนครั้งในการขนถ่ายขยะยังน้อยเพราะพนักงานเทศบาลเก็บขยะในบางชุมชนเพียงรอบเดียว
2. เฉพาะชุมชนเกาะลอยที่พนักงานเทศบาลไม่ยอมเข้ามาเก็บขยะในชุมชนเลย
3. อุปกรณ์ เช่น ถังคำ ถังขยะมีไม่เพียงพอ เมื่อไปแจ้งเทศบาลก็ใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าจะได้อุปกรณ์ดังกล่าว
4. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เช่น มักร้างทิ้งขยะไม่ถูกที่ ถูกเวลา และมีอคติ กล่าวคือคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ตนเองเพียงบ้านตนเองสะอาดเท่านั้น ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมของส่วนรวม และมักตำหนิผู้ที่ทำว่าอยากได้หน้า
5. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก
6. ชุมชนหน้าพระตำหนักซึ่งเป็นชุมชนโยกย้ายที่เกิดขึ้นใหม่จากหลายๆชุมชนมารวมกัน ซึ่งมีความหลากหลาย ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความสามัคคี ไม่เข้าใจกัน กลุ่มที่ให้ความร่วมมือก็จะเป็นประชาชนที่ย้ายมาจากชุมชนเดียวกับ อสม.

10. กลุ่มประชากรตัวอย่างเสนอแนะแนวทางป้องกันปัญหาอุปสรรคจากการใช้สิทธิการจัดการมูลฝอยในชุมชน จากการสัมภาษณ์ประธานชุมชน รองประธานชุมชนและประชาชนในชุมชน ทั้ง 10 ชุมชน ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์มาบางส่วน ดังนี้

นางเพ็ญ กุลบก (ประธานชุมชนวัดมหาโลก) : ควรให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการกันเอง โดยให้เทศบาลจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนเพราะเป็นงานหลักของเทศบาล

นางวลี สุเพรี (ประธานชุมชนวัดวงษ์มือง) : ปล่อยเสียงตามสายเพื่อพูด ย้ำเตือนบ่อยๆ บางชุมชนบอกว่าต้องพยายามสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าใจมากๆ โดยใช้สื่อมากกว่าคำพูด เช่น โปสเตอร์ เป็นต้น

นางประไพศรี กองการ (รองประธานชุมชนสวนสมเด็จ) : แจ้งยังเทศบาลให้มาเก็บขยะ 2 รอบต่อวัน

นายประวัติน โปธิรัตน์ (รองประธานชุมชนวัดมหาโลก) : ป้องกันได้ยากเนื่องจากไม่ทราบเวลาที่ขี้เล้งมาขยะในช่วงกลางคืน อย่างไรก็ตามเทศบาลควรชักชวนผู้ที่รับซื้ออุปกรณ์

จากชาเลี้ยง ให้ความร่วมมือในการเข้าอบรมที่เทศบาล จะต้องวางแผนชัดเจนเพื่อให้ความรู้และฝึกฝน ตลอดจนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความไร้วินัยดังกล่าว

นางประคอง วาจาไพเราะ (รองประธานชุมชนวัดวงศ์ฆ้อง) : คอยแจ้งเตือนเทศบาลให้จัดเตรียมซื้ออุปกรณ์ให้พร้อม

นางระเบียบ บุญทอง (ประชาชนหน้าพระตำหนัก) : ต้องมีผลประโยชน์ตอบแทน เช่น แจกไข่ น้ำมันพืชจึงจะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าหน่วยงานใดจะจัดสรรงบประมาณมาให้

นางขวัญใจ ชันทรูจิ (ประชาชนชุมชนอาคารสงเคราะห์) : ควรจะมีผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้ความร่วมมือในการจัดการขยะ

สรุปข้อมูลการสัมภาษณ์ดังนี้

ป้องกันปัญหาข้อ 1. แจ้งยังเทศบาลให้มาเก็บขยะ 2 รอบต่อวัน

ป้องกันปัญหาข้อ 2. ป้องกันได้ยากเนื่องจากเทศบาลไม่มีแผนงานจะเข้าไป แต่ควรให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการกันเอง โดยให้เทศบาลจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนเพราะเป็นงานหลักของเทศบาล

ป้องกันปัญหาข้อ 3. คอยเตือน แจ้งแก่เทศบาลให้คอยเตรียมจัดซื้ออุปกรณ์ให้พร้อม

ป้องกันปัญหาข้อ 4. ปล่อยเสียงตามสายเพื่อพูด ย้ำเตือนบ่อยๆ บางชุมชนบอกว่าต้องพยายามสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าใจมากขึ้นโดยใช้สื่อมากกว่าคำพูด เช่น โปสเตอร์ เป็นต้น

ป้องกันปัญหาข้อ 5. ป้องกันได้ยากเนื่องจากไม่ทราบเวลาที่ชาเลี้ยงมาคู้ขยะในช่วงกลางคืน อย่างไรก็ตามเทศบาลควรชักชวนผู้ที่รับซื้ออุปกรณ์จากชาเลี้ยง ให้ความร่วมมือในการเข้าอบรมที่เทศบาล จะต้องวางแผนชัดเจนเพื่อให้ความรู้และฝึกฝน ตลอดจนให้ตระหนักถึงผลกระทบจากความไร้วินัยดังกล่าว

ป้องกันปัญหาข้อ 6. ต้องมีผลประโยชน์ตอบแทน เช่น แจกไข่ น้ำมันพืชจึงจะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นจึงเป็นปัญหาว่าหน่วยงานใดจะจัดสรรงบประมาณมาให้

11. บทบาทหน้าที่ของเทศบาลนครนครศรีอยุธยาในการจัดการสิ่งแวดล้อม

เทศบาลมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การรักษาสภาพแวดล้อม การเก็บขนมูลฝอย การสุขาภิบาลสิ่งปฏิกูล การจัดเก็บค่าธรรมเนียม การเก็บขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การปลูก ดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ การพิจารณาอนุญาตตัดและขุดย้ายต้นไม้ในที่สาธารณะ การจัดทำแผนการปลูกต้นไม้ การดูแลรักษาความ

สะอาดบริเวณโบราณสถาน การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของชุมชนในการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนจากปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
การรับข่าว			
1. ได้รับข่าวสารการจัดการมูลฝอยของชุมชนจากเทศบาลฯ.	18 (60%)	11 (36.67%)	1 (3.33%)
2. ได้รับข่าวสารการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆของชุมชนจาก เทศบาลฯ	19 (63.33%)	9 (30%)	2 (6.67%)
ร่วมเสนอความเห็น			
3. มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน	11 (36.67%)	16 (53.33%)	3 (10%)
4. มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	11 (36.67%)	17 (56.67%)	2 (6.67%)
ร่วมวางแผน			
5. มีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน	7 (23.33%)	13 (43.33%)	10 (33.33%)
6. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	7 (23.33%)	14 (46.67%)	9 (30%)

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ร่วมตัดสินใจ			
7. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน	8 (26.67%)	11 (36.67%)	11 (36.67%)
8. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	8 (26.67%)	10 (33.33%)	12 (40%)
ร่วมดำเนินการ			
9. มีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมมูลฝอยในชุมชน	22 (73.33%)	7 (23.33%)	1 (3.33%)
10. มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	22 (73.33%)	8 (26.67%)	0 (0%)
ร่วมรับผลประโยชน์			
11. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการควบคุมมูลฝอยในชุมชน	19 (63.33%)	8 (26.67%)	3 (10%)
12. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	19 (63.33%)	8 (26.67%)	3 (10%)
ร่วมประเมินผล			
13. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการควบคุมมูลฝอยในชุมชน	12 (40%)	11 (36.67%)	7 (23.33%)
14. มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน	12 (40%)	11 (36.67%)	7 (23.33%)

จากตาราง ที่ 4.6 จะพบว่า

- การได้รับข่าวสารการจัดการมูลฝอยของประชากรกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ ร้อยละ 60 และรองลงมาคือระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 36.67
- การได้รับข่าวสารการจัดการสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ของชุมชนจากเทศบาล อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากเช่นกัน คือ ร้อยละ 63.33 รองลงมาในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 30

- การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.33
- การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.67
- การมีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.33
- การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางเช่นกัน คือ ร้อยละ 46.67
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลางและน้อย คิดเป็นร้อยละ 36.67 เท่ากัน
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยเช่นกัน คือร้อยละ 40
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.33
- การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.33
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการควบคุมมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 63.33
- การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 63.33
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการควบคุมมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ร้อยละ 40
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ร้อยละ 40

จากตารางที่ 4.6 พบว่าการได้รับข่าวสารการจัดการมูลฝอยของประชากรกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก คือ ร้อยละ 60 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย คิดเป็นร้อยละ 36.67 และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.33 ซึ่งผลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ดูเหมือนว่าจะขัดแย้งไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ จากการสังเกตผู้ถูกสัมภาษณ์

โดยส่วนใหญ่จะเป็น อสม. ซึ่งการเป็น อสม. นั้นจะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือน หาก อสม. ไม่ให้ร่วมมือกับเทศบาลฯ ไม่ให้ความสนใจในข้อมูลข่าวสารของเทศบาลฯ และไม่นำมาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนที่รับผิดชอบอยู่ได้รับทราบแล้วนั้น อาจทำให้ อสม. ท่านนั้น ถูกปลดออกจากตำแหน่งได้ จึงทำให้คำตอบโดยส่วนมากของการได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการมูลฝอยและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมมูลฝอยของชุมชนอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก แต่สำหรับการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยนั้น ประชาชนในชุมชนยังมีความเห็นว่าการควบคุมดูแล การตัดสินใจควรจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยามากกว่าประชาชน จึงทำให้ผลการสัมภาษณ์ในเรื่องของการตัดสินใจอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

4.1 เพื่อศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ซึ่งตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กล่าวว่า “สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นสิทธิพื้นฐาน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและต่อชุมชน” นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้เปิดกว้างในหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองฯลฯ ในที่นี้จะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้อง กับใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการประเมินผลในการจัดการหรือกำจัดมูลฝอย จากการศึกษาเรื่องการได้รับข่าวสารการจัดการมูลฝอย การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการจัดการหรือกำจัดมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการควบคุมมูลฝอยในชุมชน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือการมีสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนอื่นต่อไป สิทธิในการมีโอกาสรับทราบข้อมูลข่าวสารในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ระบุไว้ 2 มาตรา คือ มาตรา 58 เป็นการระบุถึงสิทธิของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ที่ไม่มี

ผลต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชนหรือไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียอันพึงได้รับความคุ้มครองบุคคลอื่น มาตรา 59 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทั่วไป ซึ่งจะรวมถึงข้อมูลข่าวสารดำเนินโครงการต่าง ๆ ของรัฐด้วย แต่จากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนฯ ผู้ศึกษาสังเกตเห็นได้ว่าประชาชนยังมิให้ความสำคัญกับปัญหาการจัดการขยะ เพราะมีความเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของเทศบาล ประชาชนไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการ จึงทำให้ประชาชนไม่ต้องการที่จะเข้าไปใช้สิทธิการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการขยะ หรือไม่มีความต้องการที่จะไปเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการขยะกับเทศบาล ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่มีอาชีพค้าขายและแม่บ้าน จึงมิให้ความสนใจกับสิ่งแวดล้อมรอบข้างแต่อย่างใด แต่จะให้ความสนใจกับความเป็นอยู่ของตนเองมากกว่า ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงทำให้ประชาชนต้องเครียดกับสภาพความเป็นอยู่และการทำมาหากิน จึงทำให้ความสนใจเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมในชุมชนน้อยลงหรืออาจไม่สนใจเลยก็เป็นได้ ดังนั้น หากต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เทศบาลควรมีกิจกรรมหรือรณรงค์ให้ประชาชนให้ความร่วมมือที่จะช่วยกันกำจัดและควบคุมการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา และพร้อมที่จะสนับสนุนและแก้ไขปัญหากับการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้สำเร็จตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

4.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในครั้งนี้ ประชาชนในชุมชนมีความเห็นว่าปัญหาเกิดจากภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านงบประมาณ เช่น กรณีมีถังขยะหรือถุงดำไม่เพียงพอ จำนวนครั้งในการขนถ่ายขยะยังน้อยเพราะพนักงานเทศบาลเก็บขยะในบางชุมชนเพียงรอบเดียวหรือในบางชุมชนไม่มีพนักงานเข้ามาเก็บขยะ และจากการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนเอง เช่น ทิ้งขยะไม่ถูกที่ ไม่ถูกเวลา และมีอคติ กล่าวคือ คิดว่าไม่ใช่หน้าที่ตนขอเพียงบ้านตนเองสะอาดเท่านั้น ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมของส่วนรวม และมักตำหนิผู้ที่ทำว่าอยากได้หน้า หรือกรณีมีประชาชนที่ขายของเก่ามาคู่ขยะทำให้มีเศษขยะตกหล่น ชุมชนหน้าพระตำหนักไม่สามัคคี ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น กลุ่มที่ให้ความร่วมมือก็จะเป็นประชาชนที่ย้ายมาจากชุมชนเดียวกับ อสม.

นอกจากนี้ยังพบว่าเทศบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชน ซึ่งหากพิจารณาตามสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 6 (1) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการ รับทราบข้อมูลข่าวสารทางราชการ ในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพ เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของชาติ สิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิทางการค้าหรือกิจการของบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย” กล่าวได้ว่า การขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารยังเป็นข้อบกพร่องส่วนหนึ่งของภาครัฐ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการที่ประชาชนพลัดภาระให้การแก้ไขปัญหาเป็นของภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ กล่าวคือปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นมิใช่หน้าที่ของภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เทศบาลและประชาชนในชุมชนร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยเทศบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการปัญหาด้านขยะ การกำจัดขยะ และประชาชนให้ความร่วมมือโดยช่วยกันดูแลและทิ้งขยะให้ลงถัง ชุมชนก็จะไม่เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะ รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยาให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน ได้อีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2) ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา โดยสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เทศบาลฯ ผู้นำชุมชนและประชาชนที่อาศัยในชุมชนฯ

ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้ประมวลเอกสารหลายฉบับประกอบการศึกษาวิจัยภาคสนาม รวมทั้งสำรวจความคิดเห็น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้เสนอมมาแล้วในบทที่ 3 ทำให้ผู้ศึกษาสามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการวิเคราะห์สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ อันนำไปสู่การเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเข้าใจและมีจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ประธานชุมชน และประชากร ในชุมชนพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา จำนวน 10 ชุมชน ชุมชนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จำนวนหรือความถี่ และร้อยละ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและมีกระจายพื้นที่ด้านอุตสาหกรรมทำให้มีประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานในจังหวัดนี้ โดยมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมถึง 1,458 แห่ง (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2548:28 <http://www.diw.go.th>) ด้วยเหตุนี้ ทำให้มีประชาชนจากพื้นที่อื่นย้ายเข้ามาทำงานในจังหวัดนี้มากขึ้น โดยเฉพาะในอำเภอพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดของจังหวัด ผลทางลบที่มีแนวโน้มสูงอย่างต่อเนื่องได้แก่ ปัญหาสังคม ปัญหาสุขภาพ อาชญากรรม ที่พบในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์เสมอ และโดยเฉพาะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาทิปัญหามลพิษทางน้ำและปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยที่เพิ่มปริมาณสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ, 2551:1)

จากข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าทุกอำเภอเริ่มมีปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องขยะมูลฝอย น้ำเสีย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกับเทศบาลนครนครศรีอยุธยา และมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากตั้งในพื้นที่ดังกล่าว และสาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งคือการขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการปัญหาดังกล่าว แม้ว่าเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จะมีนโยบายให้หน่วยงานบางหน่วย เช่น ชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบและโรงเรียนในสังกัดเร่งดำเนินโครงการ

ธนาคารขยะ แต่ภาพรวมพบว่าหลายพื้นที่ ยังขาดการสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับต่ำแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดเป็นนโยบายบ้างแล้ว แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าไม่มีผลทางรูปธรรมที่เชื่อว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหากได้มีการศึกษาถึงสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเด็นขยะมูลฝอยในเทศบาลนครนครศรีอยุธยาที่เกี่ยวข้องกับ กลิ่นเหม็นรบกวน น้ำเสียจากขยะ มลพิษทางอากาศจากการเผาขยะติดเชื้อ ขยะตกหล่นตามเส้นทางการขนถ่ายของรถเก็บขนขยะ เป็นต้น โดยกลุ่มเป้าหมายคือผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลนครศรีอยุธยา ว่ากลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีส่วนร่วมตามสิทธิที่ตนเองมีหรือไม่อย่างไร และเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลที่สามารถผลักดันให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปพิจารณาแก้ไขการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามสิทธิที่เหมาะสม เช่น การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่การได้รับสิทธิในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการดำรงชีพของประชาชนในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิต

สรุปผลการศึกษาได้ว่า การได้รับข่าวสารการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก แต่สำหรับการร่วมวางแผนควบคุม และจัดการขยะมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน และการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการจัดการหรือกำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหานี้หน่วยงานที่กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ควรจะต้องให้ความสำคัญต่อบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง โดยไม่เน้นรูปแบบการอบรมแต่เพียงประการเดียว รวมทั้ง เทศบาล ควรมีการจัดอบรม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ชุมชน ได้รับความรู้ด้านสุขอนามัย ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีการฝึกปฏิบัติประเมินผลภายหลังการฝึกอบรม โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้มีแนวทางหรือแนวคิดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสามารถประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 10 ชุมชน ในเทศบาลนคร นครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีช่วงอายุระหว่าง 51 - 60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 40 มีระยะเวลาอาศัย อยู่ในชุมชน 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 86.67 และมีประสบการณ์การทำงานด้านการจัดการ สิ่งแวดล้อมประมาณ 10 ปี

5.1.2 วัตถุประสงค์ข้อแรก : เพื่อศึกษาการรับรู้ และการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในการให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ และใช้สิทธิการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในชุมชนของกลุ่ม ตัวอย่างมีความแตกต่างกัน โดยพิจารณาจากแบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งแวดล้อม จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย และการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนจากเทศบาลฯ อยู่ในระดับการรับรู้มาก การมีส่วนร่วมเสนอ ความคิดเห็นในการควบคุม และจัดการมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากเช่นกัน แต่ สำหรับการร่วมวางแผนควบคุม และจัดการขยะมูลฝอยมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน และการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย อาจ เนื่องจากประชาชนในชุมชนยังมีความเห็นว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลที่จะต้องตัดสินใจ และควบคุมการกำจัดมูลฝอยเอง ทำให้มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย สำหรับการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ในการควบคุมมูลฝอยในชุมชนและการรับผลประโยชน์ในการจัดการ / กำจัดมูลฝอย ในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในชุมชนเอง จึงทำให้ประชาชนมีความประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนการร่วมประเมินผล การควบคุมและการจัดการมูลฝอยประชาชนในชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากการสัมภาษณ์ประธานชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย พบว่าประธาน ชุมชนแต่ละแห่ง (10 ชุมชน) จะต้องประชุมกันทุก ๆ วันที่ 27 ของแต่ละเดือน ซึ่งจะประชุม

เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพของคนในชุมชน และรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยจะสรุปผลการประชุมเพื่อชี้แจงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนในแต่ละแห่งได้รับรู้

นอกจากนี้ ในชุมชนที่มีเสียงตามสายประธานชุมชนก็จะมีส่งเสียงตามสายให้ความรู้ แนะนำ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกำจัดขยะในชุมชน ชุมชนที่ไม่มีเสียงตามสายก็จะใช้วิธีบอกปากต่อปาก ในกรณีวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ โดยเป็นแกนนำรณรงค์ทำความสะอาดในชุมชน เช่น กวาดถนน ถางหญ้า ลอกกุศลง และเมื่อถึงขยะหาย ถูกห้ามค ประธานชุมชนก็จะคอยแจ้งแก่เทศบาล

สำหรับการสัมภาษณ์รองประธานชุมชนพบว่ารองประธานฯ แต่ละชุมชนจะคอยกระตุ้น คอยเตือนในเรื่องเกี่ยวกับการกำจัดขยะในครัวเรือนและชุมชนในกรณีวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ โดยเป็นแกนนำร่วมกับประธานชุมชนรณรงค์ทำความสะอาดในชุมชน เช่น กวาดถนน ถางหญ้า ลอกกุศลง เป็นต้น ส่วนประชาชนนั้นต่างคนต่างดูแลบ้านของตนเองไม่ค่อยมีส่วนร่วมเท่าที่ควร โดยจะร่วมกันดูแลเฉพาะวันสำคัญต่างๆที่มีการรณรงค์เท่านั้น หากประธานชุมชน รองประธานชุมชน อสม. ไม่มาแจ้งประชาชนก็จะไม่ออกมาร่วมกิจกรรมเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ตน และมีงานประจำต้องทำ แต่ก็มีประชาชนบางคนที่มึบเทาามากเพราะถึงขยะตั้งอยู่บริเวณบ้านตนก็จะคอยบอกคอยเตือนผู้ที่ทิ้งขยะไม่ลงถัง ซึ่งหากไม่ทำตามที่แนะนำขยะก็จะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาจะพอสรุปได้ว่าการรับรู้ และการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการจัดการสิ่งแวดล้อม ของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา นั้นมีการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะที่มีความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประชาชนจึงให้ความร่วมมือที่จะช่วยกันกำจัด และควบคุมการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา และพร้อมที่จะสนับสนุนและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้สำเร็จตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

5.1.3 วัตถุประสงค์ที่สอง : เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาล ประธานชุมชน รองประธานชุมชน และประชาชนในชุมชน พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา นั้น มีดังนี้

- 1.) เจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยทำให้การเข้ามาจัดเก็บขยะมีน้อยตามไปด้วย
- 2.) ชุมชนเกาะลอยไม่มีพนักงานเทศบาลเข้ามาเก็บขยะในชุมชน
- 3.) อุปกรณ์ เช่น ถังดำ ถังขยะ เป็นต้น มีไม่เพียงพอ
- 4.) ประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ทิ้งขยะไม่ลงถัง เป็นต้น
- 5.) มีประชาชนที่ขายของเก่ามาคุ้ยขยะทำให้มีเศษขยะตกหล่น
- 6.) ชุมชนหน้าพระตำหนักไม่สามัคคี ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ใน

ชุมชน

- 7.) ขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวพอสรุปได้ว่า เกิดจากพฤติกรรมที่แตกต่างของแต่ละบุคคล ร่วมกับจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม หากประชาชนทุกคนตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น หากมีการจัดการขยะที่ไม่ดีพอ หรือประชาชนไม่ช่วยกันดูแล ก็จะทำให้การควบคุมและการกำจัดขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น หากเทศบาลและประชาชนในชุมชนร่วมมือกัน โดยเทศบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการปัญหาด้านขยะ การกำจัดขยะ และประชาชนทุกคนให้ความร่วมมือโดยช่วยกันดูแลและทิ้งขยะให้ลงถัง ไม่ใช่ปล่อยละเลยให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดผู้หนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ชุมชนก็จะไม่เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะ รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยาให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน

5.1.4 วัตถุประสงค์ที่สาม : เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้เสนอความเห็นต่อการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ดังนี้

- 1.) เทศบาลต้องเพิ่มรอบในการจัดเก็บขยะของแต่ละชุมชน
- 2.) จัดให้มีพนักงานเก็บขยะเพื่อเข้ามาเก็บขยะในชุมชนเกาะลอย
- 3.) จัดหาถังดำ ถังขยะรองรับสาธารณะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะ
- 4.) รมรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยและการ

จัดการสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน

- 5.) จัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ การควบคุม และดูแลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน รวมทั้งมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดการมีส่วนร่วม เช่น การมีกิจกรรมเก็บขยะแลกไข่ หรือแลกน้ำมัน เป็นต้น
- 6.) จัดให้มีสัปดาห์ทำความสะอาดหมู่บ้าน
- 7.) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของเทศบาลต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มงวดในการจับปรับหากกรณีมีคนทิ้งขยะไม่ลงถัง

จากการศึกษาในครั้งนี้ประชาชนในชุมชนเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ได้ให้ข้อเสนอแนะถึงการแก้ไขปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังนี้ สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดไว้ให้ เทศบาลเพิ่มรอบในการเก็บขนขยะ หากพิจารณาข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนจากประชาชนในชุมชนเทศบาลนครนครศรีอยุธยา แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมที่สอดคล้องพอดีกับนโยบายของรัฐ ที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่าประชาชนหรือชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับหน่วยงานภาครัฐเองต้องมีการประชาสัมพันธ์หรือเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนได้รับทราบตลอดเวลา เพื่อให้ประชาชนได้เห็นประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยไม่ผลัดภาระให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลนครนครศรีอยุธยาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้ง 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

หรืออาจกล่าวได้ว่าการแก้ไขปัญหา อุปสรรคดังกล่าว ผู้ศึกษามีความเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ถือเป็นรากฐานอันสำคัญที่ไม่เพียงแต่จะทำให้การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา สามารถกระจายสิทธิประโยชน์ในการดำรงชีพอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพไปสู่ทุกพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงไม่เพียงแต่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาเท่านั้น อันเป็นการสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นหากเทศบาลนครนครศรีอยุธยาจะพิจารณาร่างนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม นโยบายเหล่านั้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด เทศบาลนครนครศรีอยุธยาต้องคำนึงถึง “มติมหาชน” ที่เป็นสิ่งสะท้อนถึงความรู้สึกและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้การดูแลแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเดินไปสู่เป้าหมายได้อย่างสันติวิธี

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่อง “การใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาการจัดการขยะของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา” ผู้ศึกษาได้นำสรุปผลการศึกษามาอภิปรายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

จากข้อมูลพื้นฐานของประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และส่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุมากซึ่งพฤติกรรมการมีส่วนร่วมจะเพิ่มขึ้นตามอายุ เนื่องจากคนหนุ่มสาวจะพะวงกับการหาเลี้ยงชีพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิโรจน์ จิวะรังสรรค์ (2544:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น” ดังนั้นการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลนครศรีอยุธยา ผู้ที่มีอายุมากกว่าน่าจะมีส่วนร่วมมากกว่าคนหนุ่มคนสาว แต่อย่างไรก็ตามคนหนุ่ม คนสาวในปัจจุบันมีความตื่นตัวในเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น รวมทั้งมีการแสดงความคิดเห็น อย่างชัดเจนและมีพลังคนหนุ่ม สาว จึงเป็นทางเลือกใหม่ของการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม ทุกระดับและสามารถร่วมงานกับกลุ่มคนที่มีอายุได้อย่างเหมาะสม

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนพัฒนาและแก้ไขปัญหาคือหลักการกระจายอำนาจในการปกครอง (Decentralization of Authority) ในชุมชนเทศบาลนครศรีอยุธยา ที่ถูกสัมภาษณ์มีการศึกษา ในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ และมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีบทบาทและเป็นพลังที่ทำให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จไปได้ด้วยดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างในชุมชน ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยประกอบอาชีพรับจ้าง มีความประสงค์ที่จะได้รับสิทธิการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะของชุมชนในเทศบาลนครศรีอยุธยา มากกว่าระดับอื่น ๆ (ดูตารางที่ 4.3 และ 4.4) สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน ย่อมมีความผูกพันและเป็นเจ้าของชุมชนมากกว่าผู้ที่อาศัยในชุมชนระยะสั้น ๆ กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 20 ปี (ดูตารางที่ 4.5) จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนกับการมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญผูกพันเชื่อมโยงถึง ประเพณี วัฒนธรรม ภายในชุมชนด้วย เพราะชุมชนจะมีกระบวนการตรวจสอบควบคุมด้วยวิถีทาง

ของจารีตประเพณีและผู้ที่อยู่ในชุมชนที่เป็นที่ยอมรับ จึงเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

5.2.2 การใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่าชุมชนของเทศบาลนครศรีอยุธยามีการใช้สิทธิในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากและปานกลาง ดังเช่น กรณีการได้รับข่าวสาร การเสนอความคิดเห็น การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินการ และการร่วมรับผลประโยชน์ ในด้านการควบคุม และการจัดการมูลฝอยในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” และการศึกษาของ ประภาวรรณ ศรีอ่อนทอง (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสลกบาตร อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร” ส่วนการร่วมตัดสินใจในการควบคุมและการจัดการมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศเนติ พาจรทิศ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” สำหรับในภาพรวมแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนด ตามมาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
- (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
- (4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง

สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

(5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

(1) การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่วกระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

(2) การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นความต้องการของชุมชน การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

(3) ความเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

(4) ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นส่วนร่วมกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

(5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้อย่างง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

จากหลักการและความจำเป็นดังกล่าวทำให้การพัฒนาระบบราชการที่ผ่านมามีได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือที่เรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม”

ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขและเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเอื้อต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาระบบราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิด

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและเครือข่ายภาคประชาสังคมทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคมที่เป็นพันธมิตรของภาคราชการ ซึ่งถึงเวลาแล้วที่ภาคราชการจะต้องร่วมมือกันเปิดระบบราชการให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อทำให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เกิดการแบ่งสรรทรัพยากรอย่างยุติธรรม และลดความขัดแย้งในสังคม และที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างกลไกของการพัฒนาระบบราชการที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนนั่นเอง

ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับที่มากจึงน่าที่จะก่อให้เกิดผลในทางบวกต่อการบริหารของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน/ชุมชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ตามหลักการกระจายอำนาจในการปกครอง(Decentralization of Authority) และแรงกระตุ้นส่งเสริมจากสื่อมวลชนที่พยายามเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลปกป้องผลประโยชน์ในท้องถิ่นของตน (ลิขิตธีรเวคิน 2526:3) จากผลการศึกษาในเรื่องการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมประชาชนมีความประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและประสงค์ให้เทศบาลฯ เข้ามาให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์การจัดการขยะมูลฝอย รวมทั้งมีการให้ผลประโยชน์ตอบแทน เช่น การแจกสิ่งของ น้ำมัน ไข่ เป็นต้น

5.2.3 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนฯ พบว่าปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากงบประมาณไม่เพียงพอทำให้มีอุปสรรคในการจัดการมูลฝอย เช่น ถังขยะ ถูกด่า ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุด อำเภอมือง จังหวัดสตูล” และผลการศึกษาของประภาวรรณ ศรีอ่อนทอง (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสกลบาตร อำเภอขามเฒ่าบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคเกิดจากปัจจัยทางด้านงบประมาณแล้วยังมีสาเหตุจากพฤติกรรมส่วนบุคคลอีกด้วย กล่าวคือ ประชาชนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ทิ้งขยะไม่ลงถัง ประชาชนที่ขายของเก่ามาคู้ขยะทำให้มีเศษขยะตกหล่น ชุมชนหน้าพระตำหนักไม่มีความสามัคคี ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน จะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้เกิดจากพฤติกรรมของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาจึงควรจะมีการกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยาให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

5.2.4 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

จากการศึกษา พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการใช้สิทธิ และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนของเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ดังนี้ เทศบาลต้องเพิ่มรอบในการจัดเก็บขยะของแต่ละชุมชน เทศบาลต้องจัดให้มีพนักงานเก็บขยะเพื่อเข้ามาเก็บขยะในชุมชนเกาะลอย จัดหาถุงดำ ถึงขยะรองรับสาธารณะให้เพียงพอต่อปริมาณขยะบรรจรถเพื่อปลูกจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน จัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครศรีอยุธยาได้มีส่วนร่วมกันการรับรู้ การควบคุม และดูแลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จัดให้มีสหภาพทำความสะอาดหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของเทศบาลต้องเพิ่มความเข้มงวดในการจับปรับหากกรณีมีผู้ทิ้งขยะไม่ลงถัง ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อเสนอแนะของปริยพันธ์ ทำจะดี (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” และผลการศึกษาของประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล” จะเห็นได้ว่าข้อเสนอแนะของประชากรกลุ่มตัวอย่างนั้นจะให้เป็นความรับผิดชอบของเทศบาลทั้งสิ้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นดังที่กล่าวแล้วในข้อ 5.2.3 นั้นมิได้เกิดจากเทศบาลเพียงอย่างเดียวแต่เกิดจากพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนด้วย ดังนั้นประชาชนในชุมชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะ กับเทศบาลนครนครศรีอยุธยาด้วยจึงจะเกิดประสิทธิผลดังแนวคิดของ นิพนธ์ พัวพงศกร (2529:24) ได้อธิบายว่าในปัจจุบันรูปแบบการมีส่วนร่วมที่นิยมใช้คือ การร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน ชุมชนมีกิจกรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่มีแบบแผนของตนเองหากหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ดังนั้น ในภาพรวมกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ คือ การลดปริมาณขยะและการนำขยะกลับไปใช้ใหม่ให้ได้มากที่สุด รวมทั้งมีการจัดตั้งชุมชนเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมรับผิดชอบขยะมูลฝอยหรือกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งควรจะเป็นชุมชนขนาดเล็กเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการประสานความร่วมมือและควบคุมดูแลกันเองในชุมชนได้ง่ายและเป็นธรรมชาติ อีกทั้งบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ด้านวิสัยทัศน์และการสร้างเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วม ความสามัคคีภายในชุมชน

ด้วย อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ในการดำเนินงานภาครัฐและประชาชนจะต้องมีความตระหนัก และมีความรับผิดชอบร่วมกันอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนการบริหารจัดการระบบกำจัดมูลฝอยไม่ใช่ภาระหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง โดยเฉพาะ หากแต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันทุกองค์กร ทุกหน่วย ทุกฝ่ายในสังคม ซึ่งจะต้องประสานความร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

5.3.1.1 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้านขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน เช่น นโยบายการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านนี้ การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการใช้งบประมาณในการศึกษาดูงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ เป็นต้น

5.3.1.2 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรให้ความสำคัญต่อนโยบายการจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) ด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้บริหารขององค์กรท้องถิ่น ทั้งระดับจังหวัด อำเภอและตำบลอย่างต่อเนื่อง และให้ถือว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมควรได้รับงบประมาณสนับสนุนหรือได้รับสิ่งจูงใจ

5.3.1.3 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรจะต้องให้ความสำคัญต่อนโยบายการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องทุกรูปแบบ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชนอย่างแท้จริงโดยไม่เน้นรูปแบบการอบรมแต่เพียงประการเดียว

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

5.3.2.1 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรมีการจัดอบรม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ชุมชน ผู้ขายของเก่าให้ได้รับความรู้ด้านสุขอนามัย ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งประเมินผลภายหลังการฝึกอบรม โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการติดตามและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้มีแนวทาง/แนวคิดในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสามารถประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐได้

5.3.2.2 เทศบาลหรือ อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสนอข้อมูลรายละเอียดในการดำเนินงานตามโครงการและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งให้ประชาชนทุกคนมีความรับผิดชอบต่องังคมร่วมกัน

5.3.2.3 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรมีการประชาสัมพันธ์/รณรงค์ ให้ประชาชนคัดแยกขยะอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องพร้อมทั้งสนับสนุนในกิจกรรมและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

5.3.2.4 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ต้องกำหนดให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นนโยบายที่มีความสำคัญของเมืองในเชิงการบริหารและการเมือง โดยขอความร่วมมือจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชน และแนวทางการบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างผสมผสานและยั่งยืน

5.3.2.5 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรจัดเวทีสัมมนาประชาคมอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่อง “การบริหารจัดการขยะ” เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเสวนา แก้ไขปัญหา และเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาขยะอย่างจริงจัง

5.3.2.6 เทศบาลนครนครศรีอยุธยา ควรมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการขยะให้มีความเป็นไปได้ คุ่มค่าคุ้มทุน เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นสูงสุด และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยให้ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา และพื้นที่ติดต่อที่สำคัญ มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยา

5.3.2.7 รณรงค์ ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุก

5.3.2.8 รณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของเขตพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาและพื้นที่ติดต่อ รวมทั้งประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลนครนครศรีอยุธยาในทุกกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการ/ควบคุมมูลฝอยในชุมชน โดยการให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมตรวจสอบการดำเนินงานและการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนในชุมชน

5.3.3.1 มีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐและจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย ความคิดเห็น ความต้องการ และการร่วมตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของชุมชนที่อาศัยอยู่ และเป็นการรับผิดชอบร่วมกัน การดำเนินการร่วมกิจกรรมจะทำให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

5.3.3.2 ร่วมมือกันจัดการแยกประเภทมูลฝอย เพื่อนำบางส่วนกลับไปใช้ใหม่ให้มากที่สุดก่อนนำไปทิ้ง โดยให้ร่วมมือกับภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน

5.3.3.3 ศึกษาหาความรู้ เข้าร่วมประชุม สัมมนา ดูงานจากที่หน่วยงานรัฐจัดขึ้น และเสนอตนเองเพื่อให้ชุมชนที่ตนอาศัยและรู้จักมักคุ้นเลือกตั้งไปเป็นสมาชิกเทศบาล

5.3.3.4 ผู้นำชุมชนกระตุ้นกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีภายในชุมชนให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.4.1 ศึกษาเชิงเปรียบเทียบก่อน และ หลังการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะได้เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในการมีสิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

5.3.4.2 ศึกษารูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ในการให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องสิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา (2550) *สถิติสำหรับงานวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- เฉลิมพล เจษฎาภูณ ญ อยุธา (2550) *กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527) *รายงานการประชุมเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน :นโยบายและกลวิธี กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน หน้า 182-195 วันที่ 10-12 กุมภาพันธ์ 2527 โรงแรมสวนสามพราน จังหวัดนครปฐม*
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ และ แก้วคำ ไกรสรพงษ์ (2544) *การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร วิญญูชน*
- ประภาวรรณ ศรีอ่อนทอง (2550) *ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลสถลภคตร อำเภอลำลูกขันบุรี จังหวัดกำแพงเพชร” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น*
- ประสิทธิ์ งามประเสริฐศักดิ์ (2550) *“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลลุดง อำเภอมะนัง จังหวัด” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประหยัด หงษ์ทองคำ (2526) *การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช*
- ปริญญ์ ทำจะดี (2550) *“การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลรั้วใหญ่ อำเภอมะนังสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- ปรีชญา เวสารัชช์ (2528) *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- ไพรัช เตชะรินทร์ (2527) *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ศักดิ์โสภณการพิมพ์*

- ตินคาร์ตันน์ ถักษณ์รุจิ (2547) “การมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงสาข จังหวัดเชียงใหม่
ในการสร้างระบบกำจัดมูลฝอยแบบครบวงจร” รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิโรจน์ จิวะรังสรรค์ (2544) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมาน อารีย์ (2546) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหามูลฝอย : กรณีศึกษาตำบลศรี
สำราญ อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุวิมล ติรกันันท์ (2549) *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 6
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศเนติ พาจรทิส (2547) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการมูลฝอยในเขตพื้นที่
เทศบาลตำบลแม่สาข อำเภอแม่สาข จังหวัดเชียงราย” รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ
ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตรการเมือง) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อรฉัตร จันทรัตน์ (2549) “สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพิจารณาโครงการ
ของรัฐ : ศึกษากรณีโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เอกคณั บุนญา (2546) “มาตรการทางกฎหมายในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาล” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- Cohen, John & Norman Uphoff . (1980) “Participation in Rural Development : Seeking Clarity
Though Specificily” *World Development*. 8, : 219-222

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตอนที่ 2. ข้อมูลการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชน

1. สภาพทั่วไปในการจัดการมูลฝอยในชุมชนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ปัจจุบันคนในชุมชนจัดการมูลฝอยอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3. ท่านใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนอย่างไร (ข้ามไปจุดตอนที่ 3)

.....
.....
.....
.....

4. ท่านต้องการมีสิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชนหรือไม่

ต้องการมาก ต้องการ ไม่แน่ใจ ไม่ต้องการ ไม่ต้องการอย่างยิ่ง

ลักษณะสิทธิที่ต้องการ

.....
.....
.....
.....

5. เทศบาลนครนครศรีอยุธยา (เขตที่รับผิดชอบ) ได้ดำเนินการจัดการมูลฝอยในชุมชนอย่างไร

.....
.....
.....
.....

6. บุคคลอื่นที่ควรมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยในชุมชนคือใครบ้าง

.....
.....
.....
.....

7. ท่านคาดหวังอะไรจากการมีสิทธิที่จะร่วมจัดการมูลฝอยในชุมชนครั้งนี้

.....
.....
.....
.....

8. มีปัจจัยอะไรบ้างที่จะกระตุ้นให้เพื่อนบ้านในชุมชนร่วมใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอย

.....
.....
.....
.....

9. สิ่งที่คุณคิดว่าจะเป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชนครั้งนี้

.....
.....
.....
.....

10. ท่านจะป้องกันปัญหาอุปสรรคจากการใช้สิทธิในการจัดการมูลฝอยในชุมชนของท่านอย่างไร

.....
.....
.....
.....

11. บทบาทหน้าที่ของเทศบาลนครนครศรีอยุธยาในการจัดการสิ่งแวดล้อม

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
การรับข่าวสาร 1. ได้รับข่าวสารการจัดการมูลฝอยของชุมชนจากเทศบาลนครนครศรีอยุธยา 2. ได้รับข่าวสารการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆของชุมชนจากเทศบาลนครนครศรีอยุธยา			
ร่วมเสนอความเห็น 3. มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน 4. มีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			
ร่วมวางแผน 5. มีส่วนร่วมในการวางแผนควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน 6. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			
ร่วมตัดสินใจ 7. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน 8. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			
ร่วมดำเนินการ 9. มีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมมูลฝอยในชุมชน 10. มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			
ร่วมรับผลประโยชน์ 11. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการควบคุมการกำจัดมูลฝอยในชุมชน 12. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			
ร่วมประเมินผล 13. มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการควบคุมมูลฝอยในชุมชน 14. มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดการ/กำจัดมูลฝอยในชุมชน			

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

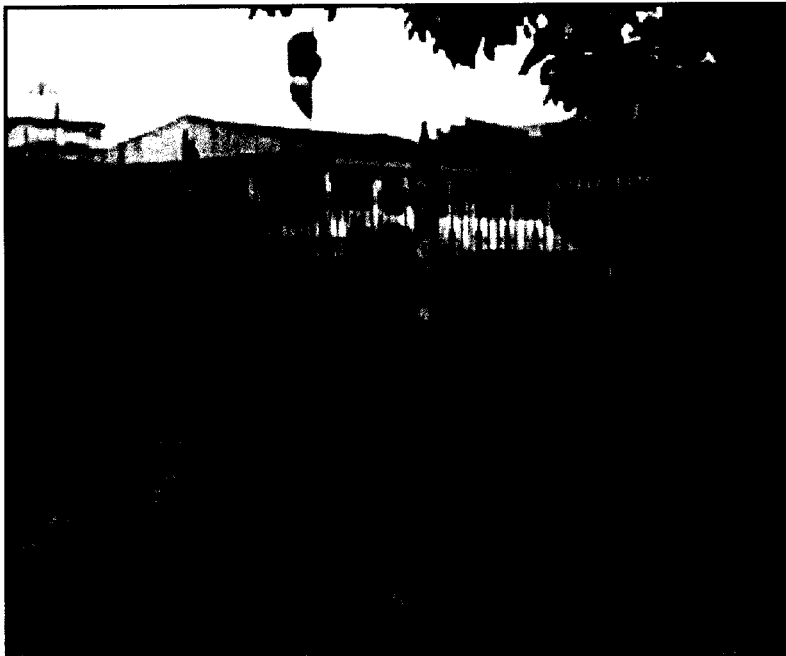
- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

ภาคผนวก ข

ภาพแสดงสถานที่พักขยะของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

ชุมชนป้อมเพชร

ชุมชนวัดวงษ์ม้อง

ภาพแสดงสถานที่พักขยะของชุมชนในเทศบาลนครศรีอยุธยา

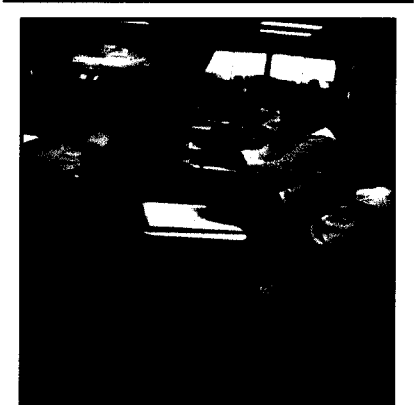
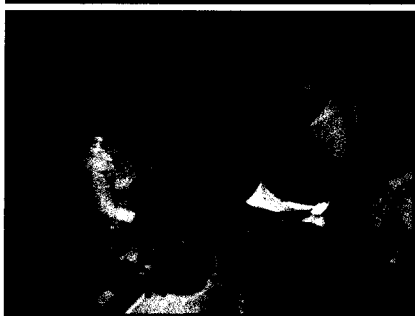
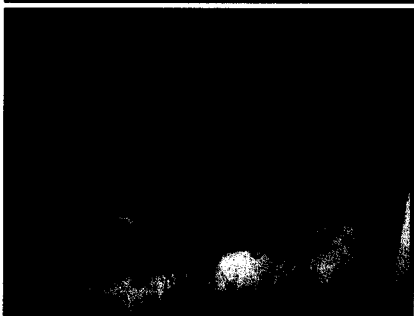
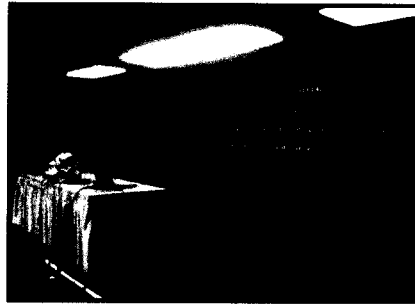
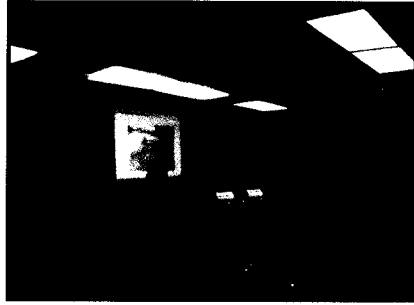
ชุมชนสวนสมเด็จ

ชุมชนหน้าพระตำหนัก

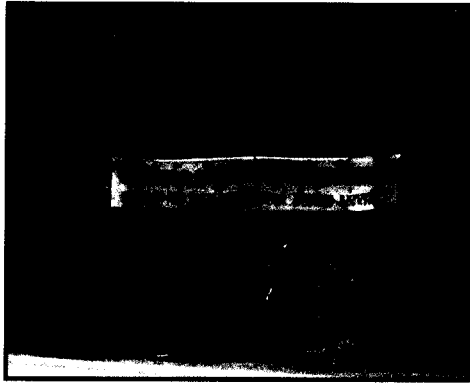
ภาคผนวก ค

ภาพแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

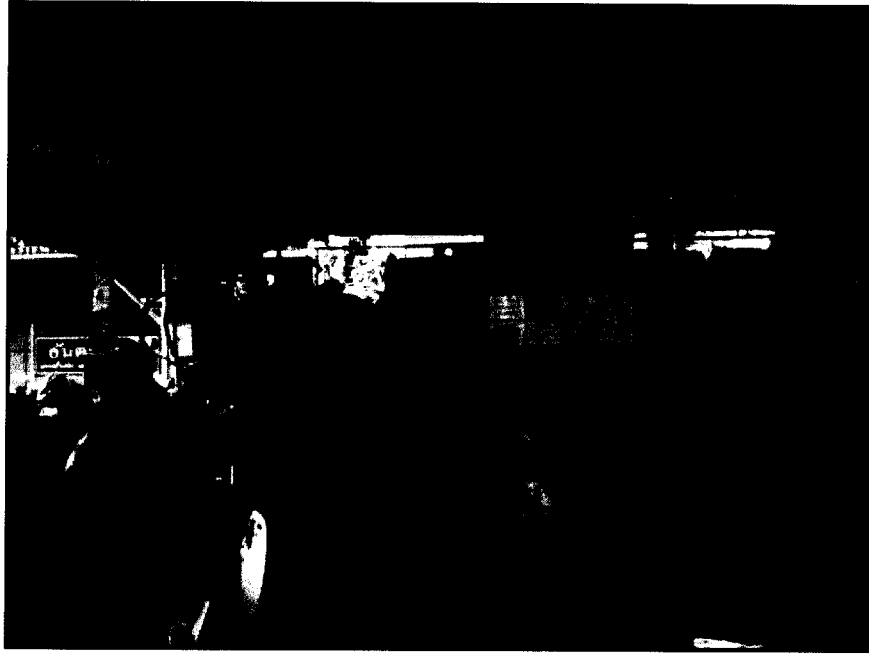
ภาคผนวก ง

ภาพแสดงกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก จ

ภาพแสดงกิจกรรมการศึกษางานของชุมชนในเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางน้ำฝน รัชฎานุกูล
วัน เดือน ปี	24 สิงหาคม 2505
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปริญญาตรี บริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - ปริญญาโท บริหารรัฐกิจ Glasgow College of Technology, UK - Certificate in Computer Programming and Information Processing, UK - Certificate in Directors Certification Program , Thai Institute of Directors - ประกาศนียบัตรชั้นสูง หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 1 สถาบันพระปกเกล้า
สถานที่ทำงาน	บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)
ตำแหน่ง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้อำนวยการอาวุโส สำนักกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ - เลขานุการบริษัทฯ